

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ι'

ΤΕΤΑΡΤΗ 16 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1932

ΔΡΙΘ. 46-47

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΠΑΛΛΙΟΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ

Α ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ο ΠΑΡΑ ΤΩ ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΥΣ

Εν Αθήναις τῆ 2 Νοεμβρίου 1932

Αριθ. Πρωτ. 45

Πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος, Πρόεδρον τῆς Ἱερᾶς Συν-
όδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς ἀπάντησιν τῶν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2347 ἑ. ἔτους
ὑμετέρου ἐγγράφου τεθέντων μοι ζητημάτων, λαμ-
βάνω τὴν τιμὴν νὰ ἐκθέσω τὴν ἐμὴν γνώμην προ-
τάσων αὐτῆς καὶ τοὺς λόγους, ἐφ' ὧν αὕτη στηρί-
ζεται.

1.

Τὸ ἡμερολόγιον οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὴν
περὶ δογμάτων πίστιν καὶ διδασκαλίαν, τόσον τῆς
Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅσον καὶ πάσης
ἄλλης χριστιανικῆς θρησκείας, διότι οὔτε εἰς κανένα
ἀπολύτως Ἀποστολικὸν καὶ Συνοδικὸν Κανόνα ἀνα-
γράφεται τοιαύτη τις σχέσηις, οὔτε ὑπὸ τῶν ἱερῶν
παραδόσεων ἐπιβάλλεται ἢ χρῆσις ὠρισμένου ἡμερο-
λογίου. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἡμερολογίου, ἐρειδόμενος
ἐπὶ τοῦ ἐνικαίου κύκλου τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον καὶ
τὸν ἴδιον ἀξονά τῆς, εἶναι πόρισμα ἀστρονομικῶν πα-
ρατηρήσεων, ὥστε τὸ νὰ ἐκλαμβάνῃ χριστιανός τις
ὀρθόδοξος τὸ πόρισμα τοῦτο ὡς θρησκευτικὴν ἀλή-
θειαν δὲν προσκρούει εἰς τὸ δόγμα τῆς ὀρθοδόξου
Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ
καθαρὰν δεισδαμονίαν.

2.

Δὲν ἐπιτρέπεται ἢ ἴδρυσις ἱερῶν Ναῶν καθιε-
ρωμένων εἰς τὴν τέλει τῶν ἱερῶν μυστηρίων καὶ
εἰς τὴν κοινὴν τῶν ὀρθοδόξων λατρείαν ἄνευ ἀδείας
τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου (Προβλ. Καν. Δ' τῆς Δ' Οἰ-
κουμενικῆς Συνόδου, Α' τῆς ΑΒ ἐν Κωνσταντινου-
πόλει, Ζ' καὶ ΙΖ' τῆς ἐν Νικαίᾳ Ζ' Οἰκουμενικῆς
Συνόδου). Κατὰ δὲ τὸ ἀρθρ. 3 τοῦ ἐνοριακοῦ Νόμου
ἀπαγορεύεται ἢ ἴδρυσις ὀρθοδόξου Ναοῦ ἄνευ ἀδείας
καὶ ἐγκρίσεως τῆς ἀρμοδίας Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς,
ἀπολύτως δὲ ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐνορία.

3

Ἡ διὰ τοῦ τόμου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
γενομένη χειραφέτησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
ἐπιβάλλει ὡς ὄρον ἀπαραβάτον τὴν τήρησιν τῶν Ἀ-
ποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων καὶ τῶν ἱερῶν
παραδόσεων. Τὸν ὄρον τοῦτον κατωχύρωσεν ἀείποτε
ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία διὰ τοῦ Καταστατικοῦ αὐτῆς
Χάρτου, διὰ δὲ τοῦ τελευταίου Συντάγματος ὤρισεν
ἐν ἀρθρῷ 1 αὐτοῦ ὅτι ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν Ἑλλάδι θρη-
σκεία εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χρι-
στοῦ Ἐκκλησίας, ὅτι αὕτη ὑπάρχει ἀναποσπάστως
ἠγνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπό-
λει Μεγάλῃς καὶ πάσης ἄλλῃς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ
Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως ὡς ἐκεῖνα τοὺς
Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς
παραδόσεις. Αὐτὸ τοῦτο ἀκριβῶς ὀρίζεται καὶ εἰς τὰ
ἄρθρα 1 καὶ 2 τοῦ ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1923 Κατα-
στατικοῦ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλά-
δος ἔχοντα οὕτω: "Ἀρθρ. 1, «Ἡ Αὐτοκέφαλος Ἐκ-
κλησία τῆς Ἑλλάδος, μέλος οὖσα τῆς Μίᾳς Ἁγίας
Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, συνίστα-
ται μὲν ἐκ πάντων τῶν ὀρθοδόξων κατοίκων τοῦ Βα-
σιλείου τῆς Ἑλλάδος, διοικεῖται δὲ παρὰ τῶν κανο-
νικῶν αὐτῆς Ἀρχιερέων, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως ὡς
ἅπασαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι τοὺς ἱεροὺς Ἀπο-
στολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς
παραδόσεις».

Ἀρθρ. 2. «Ἀνωτάτη ἐν τῷ Κράτει Ἐκκλησια-
στικὴ Ἀρχὴ εἶναι ἡ Σύνοδος τῶν ἐχόντων Ἐπισκο-
πῶν Ἀρχιερέων τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας φέ-
ρουσα τὸ ὄνομα «Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος», προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος». Τὸ Καταστατικὸν
τοῦτο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μὴ στηριζόμενον ἀπλῶς
ἐπὶ διατάγματος τῆς ἀσκούσης τότε τὴν Νομοθετι-
κὴν ἐξουσίαν ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καὶ προσωπογε-
γραμμένον ὑπὸ τοῦ ἀσκούντος τὴν τότε Βασιλικὴν
ἐξουσίαν Ἀντιβασιλέως, ἀλλὰ βασιζόμενον ἐπὶ ἀπο-
φάσεως μόνον τῆς Ἐπαναστάσεως, ἣτις ἤσκει τότε
Συντακτικὴν ἐξουσίαν, δὲν φέρει μόνον τὴν ἰδιότητα
ἀπλοῦ νόμου, ἀλλὰ καὶ τὸν χαρακτῆρα συντακτικοῦ
τοιούτου, τοῦ ὁποῦ αἱ θεμελιώδεις καὶ συντακτικοῦ
περιεχομένου διατάξεις μὴ θιχθεῖσαι ποσῶς ὑπὸ τοῦ
ἐπακολουθήσαντος Συντάγματος δὲν δύνανται παντά-
πασιν νὰ μεταβληθῶσιν, ὥστε οἱ ἐπακολουθήσαντες
τοῦ Καταστατικοῦ τοῦτου νόμοι, ἐν οἷς καὶ ὁ 5187
τοῦ 1931 ἔχουσι ἀπλῶς δύναμιν νόμου συμπληρω-
τικοῦ καὶ ἰσχύουσι μόνον καὶ ἐφ' ὅσον δὲν καθάπτου-
ται τῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ προμνησθέν-

τος Καταστατικού. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἐν τῇ παραγράφῳ ταύτῃ ἀναγραφόμενων διατάξεων συνδυαζομένων καὶ μὲ τοὺς σχετικούς ἱεροὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνας σαφῶς καὶ ἀσφαλῶς ἐξάγεται ὅτι τὴν μὲν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖ ἅπαν τὸ πλήρωμα αὐτῆς, συγκείμενον ἐκ πάντων τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων καὶ ὁμογενῶν τῶν κατοικούντων ἐν Ἑλλάδι, τὴν δὲ διοικοῦσαν τὴν Ἐκκλησίαν ὑπερτάτην Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἀπαρτίζει ἡ Σύνοδος τῶν ἐχόντων Ἐπισκοπὰς Ἀρχιερέων.

4.

Ἐν τῇ ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1923 προμνησθέντι Καταστατικῇ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εὑρηγται: αἱ ἐν τοῖς ἄρθροις 10, 27, 28, 29, 33, 45 καὶ 52 διατάξεις, ἀναγόμεναι ἅπασαι εἰς τὰ ἐσωτερικὰ καθήκοντα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. ἅτινα αὕτη, ἐνεργεῖ ἀνεξαρτήτως τῆς Πολιτικῆς ἀρχῆς, καὶ ἅτινα κατὰ τὴν ἐκ τῆς ἐκφράσεως αὐτῶν συναγομένην σαφή ἔννοιαν συνοψίζονται εἰς τὰ ἀκόλουθα α) Ἡ περὶ δογμάτων πίστεως καὶ ὁρθῆς διδασκαλίας β) Αἱ διατάξεις αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν θεῖαν λατρείαν κατὰ τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κεκωνοισμένα γ) Ἡ ἐκτέλεσις τῶν καθηκόντων ἐκάστη τάξεως τοῦ Κλήρου καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν θρησκευτικῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν χρεῶν τῶν ἐπιζωομένων ὑπὸ τῶν δογμάτων καὶ τῶν διοικητικῶν διελλίων δ) Ἡ ἐσωτερικὴ διοργάνωσις καὶ διοικήσις τῆς Ἐκκλησίας συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. ε) Ἡ ἐκδοσις διατάξεων ἀναγομένων εἰς ἅπασαν τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν, ἐπὶ ζητημάτων τῆς πίστεως καὶ τῆς λατρείας, στ) Ἡ ἀσκήσις ἐλέγχου ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν Ἀρχιερέων καὶ ἐφ' ὅλων τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου. ζ) Ἡ ἐκκλησιαστικὴ πειθαρχία καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν εἰς τὸ Καταστατικὸν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας καὶ εἰς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας ἀναγραφόμενων ποινῶν. η) Ἡ ἐποπτεία καὶ ἡ ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τῶν ἱερῶν Ναῶν καὶ τῶν ἱερῶν Μονῶν, ἡ ἐποπτεία καὶ ἡ ἐπαγρύπνησις περὶ τοῦ ἀκριβοῦς τήρησιν τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας καὶ περὶ τὴν ἀκριβοῦς τήρησιν πάσης ἱεροτελεστίας, ὡς καὶ περὶ τῆς εὐκόσμου καὶ εὐσχήμονος διεξαγωγῆς τῶν ἱερῶν τελετῶν, καὶ ἡ ἐν γένει μέριμνα περὶ ὅλων τῶν εἰς τὴν θεῖαν λατρείαν ἀναγομένων. Τὰ αὐτὰ ἀκριβοῦς καθήκοντα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὡς πρὸς τὸν Κλήρον καὶ τὸν Λαόν καὶ τοὺς ἐν Μητροπόλει αὐτοῦ Ἱεροὺς Ναοὺς καὶ Ἱερὰς Μονὰς καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς ἀσκουμένους Μοναχοὺς ἔχει κατὰ τὰς προμνησθείσας διατάξεις τῶν ἄρθρων 27 καὶ 29 τοῦ Καταστατικοῦ καὶ τοὺς σχετικούς ἱεροὺς καὶ Συνοδικούς Κανόνας καὶ ἕκαστος Ἀρχιερεὺς ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς κληρωθείσης αὐτῷ ἐπισκοπῆς, εἰς ὅν, ὡς ἀποτελοῦντα τὴν Ἀνωτέραν Ἐκκλησιαστικὴν καὶ πνευματικὴν ἀρχὴν ἐντὸς αὐτῆς, ὑπάγονται ἅπαντες οἱ κληρικοί οἰασδήποτε τάξεως καὶ βαθμοῦ καὶ τὸν ὅποιον ἐφείλουσι νὰ ἀναγνωρίζωσιν ὡς προϊστάμενον, νὰ ὑπακούωσιν εἰς αὐτὸν καὶ ἐκτελῶσι τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραγγελίας καὶ διαταγὰς του, ὥστε ἐντὸς τῶν Ναῶν μία καὶ μόνη ἐξουσία ἀνεγνωρισμένη ὑπάρχει, ἡ τῶν Ἐπισκόπων καὶ

δι' αὐτῶν ἡ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

δ.

Μετὰ τὸν καθορισμὸν ἀφ' ἑνὸς μὲν, τῶν συνιστῶντων τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος στοιχείων, ἀφ' ἑτέρου δέ, τῶν ἐσωτερικῶν καθηκόντων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὡς ὑπερτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Συντάγματος, τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων, τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐπακολουθησάντων αὐτῷ συμπληρωματικῶν νόμων, εὐχερῆς πλέον καθίσταται ἡ ἀπάντησις ἐπὶ τῶν τεθέντων μοι ζητημάτων.

Α) Χριστιανοὶ βάπτισθέντες καὶ ἀνατραφέντες κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον θρησκείαν καὶ πιστεύοντες εἰς τὰ δόγματα αὐτῆς δὲν καθίστανται ἑτεροδόξοι: ἐκ τοῦ λόγου, ὅτι οὗτοι ἐκλαμβάνουσιν ὀρθότερον ἄλλο ἢ τὸ ὑπὸ τῆς Πολιτείας καθιερωθὲν καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας γινόμενον ἀποδεκτὸν ἡμερολόγιον, τοιοῦτοτρόπως δὲ τοιοῦτοι ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ὑπήκοοι Ἑλληγες ὄντες ἢ ὁμογενεῖς κατοικοῦντες ἐν Ἑλλάδι, δὲν παύουσι νὰ ἀποτελῶσι μέρος τοῦ συνιστῶντος τὴν Αὐτοκέφαλον τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησίαν ὅλου πληρώματος οὐδὲ νὰ ἐκφρεύωσι τῆς δικαιοδοσίας τῆς διοικούσης τὴν Ἐκκλησίαν ὑπερτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς καὶ τὴν κατὰ τὸπου οἰκείων Ἐπισκόπων. Οὐδεμίαν ἑσπέρησιν δύναται νὰ ἔχη τὸ γεγονός, ὅτι οὗτοι λόγῳ τῆς διαφορᾶς τοῦ ἡμερολογίου, ὅπερ ἀποδέχονται ὡς ὀρθόν, αὐτοκαλοῦνται αἰρετικοὶ ἢ σχισματικοί, διότι αἰρετικοὶ καὶ σχισματικοὶ δὲν κηρύσσονται ἀφ' ἑαυτῶν (eo ipso), ἀλλὰ κηρύσσονται τοιοῦτοι δι' ἀποφάσεως μόνον τῆς Συνόδου τῶν κανονικῶν τῆς Ἐκκλησίας Ἀρχιερέων, καὶ αἰρετικοὶ μὲν λόγῳ τῆς διαφορᾶς τοῦ δόγματος σχισματικοὶ δὲ δι' αἰτίας τινας ἐκκλησιαστικὰς καὶ ζητήματα ἰάσιμα πρὸς ἀλλήλους διενεργήντες, εἰς ταῦτα ὅμως οὐδαμῶς περιλαμβάνεται: καὶ ἡ διαφορά τοῦ ἡμερολογίου, καθ' ὅσον τοῦτο ἀνάγεται εἰς ζήτημα οὐχὶ ἐκκλησιαστικόν καὶ θρησκευτικόν, ἀλλὰ στηρίζεται ἀπλῶς ἐπὶ τῶν ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων. Τούτων οὕτως ἐχόντων οἱ ἀκολουθοῦντες τὸ παλαιὸν Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ δὲν δύναται νὰ ἰδρῶσωσιν ἰδίας καὶ ἀνεξαρτήτους τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θρησκευτικὰς ὁργανώσεις καὶ ἰδίους Ναοὺς καθιερωμένους εἰς τὴν κοινὴν τῶν ἀποδεχομένων τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον λατρείαν, αἱ δὲ ἰδρυθεῖσαι τοιαῦται ὁργανώσεις ὑπόκεινται ἀναγκαιῶς εἰς διάλυσιν δι' ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου: καὶ ἐν σχέσει μὲν πρὸς τὴν ἰδρῶσιν ἰδίων καὶ ἀνεξαρτήτων τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας θρησκευτικῶν ὀργανώσεων, διότι οἱ τοιοῦτοι χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι δὲν καθίστανται λόγῳ τῆς διαφορᾶς τοῦ ἡμερολογίου ἑτεροδόξοι, ἀλλ' ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ συνιστῶντος τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ὅλου πληρώματος, διὸ καὶ ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ὑπερτάτης Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, τῆς διοικούσης τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν, ὥστε ἡ παρ' αὐτῶν ἰδρῶσις ἰδίων καὶ ἀνεξαρτήτων θρησκευτικῶν ὀργανώσεων ἤθελεν ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα, τοῦτο μὲν, τὴν ἀπόσχισιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς Αὐτοκεφά-

λου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνευ ἀποφάσεως τῆς Συνόδου τῶν κανονικῶν τῆς Ἐκκλησίας Ἀρχιερέων, τοῦτο δέ, τὴν ἐν τῷ Κράτει κατὰ τμήσιν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς πλείονας κατ' ἴδιαν μικρὰς Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας, τοῦθ' ὅπερ ἀντίκειται εἰς τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Συντάγματος, εἰς τοὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνας, καὶ εἰς τὰ ἐν τῇ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ παραγράφῳ ἀναφερόμενα ἄρθρα τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν σχέσει δὲ πρὸς τὴν ἴδρυσιν ἰδίων ἀνεξαρτήτων ἱερῶν ναῶν, διότι ἡ ἴδρυσιν τοιούτων ναῶν ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῶν ἐν τῇ δευτέρῃ παραγράφῳ ἀναφερομένων νόμων καὶ Ἀποστολικῶν Κανόνων.

Β') Οἱ ἀκολουθοῦντες τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον ὀρθόδοξοι ὑπήκοοι Ἕλληνας καὶ ὁμογενεῖς κατοικοῦντες ἐν Ἑλλάδι, δὲν δύνανται νὰ ἐκπληρῶσιν εἰς τοὺς ἐν τῇ Ἐπικρατείᾳ ἱδρυμένους ἤδη καὶ εἰς τὴν τέλει τῶν ἱερῶν μυστηρίων, καὶ τὴν κοινὴν τῶν ὀρθοδόξων λατρείαν καθιερωμένους ἱεροὺς ναοὺς τὰ θρησκευτικὰ ἢ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῶν χρέη κατ' ἄλλην χρονολογικὴν τάξιν παρὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὀρισθεῖσαν, οὔτε νὰ τελῶσι τὰς ἱεροτελεστίας καὶ τὴν θείαν λατρείαν εἰς ἄλλας ἡμέρας διὰ μετακινήσεως τῶν ἑορτῶν κατ' ἄλλαν τὴν ὑπὸ τῆς Πολιτείας καθιερωθέντος καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας γενομένου ἀποδεκτοῦ ἡμερολογίου, διότι τὸ τοιοῦτον ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διοργάνωσιν καὶ διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῶν κανονικῶν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας Ἀρχιερέων, ὡς ἔχουσα τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκδίδειν ἀνεξαρτήτως τῆς Πολιτικῆς Ἀρχῆς διατάξεις ἀναγομένας εἰς ἅπασαν τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν ἐπὶ ζητημάτων τῆς πίστεως καὶ τῆς λατρείας, καὶ ὡς ἔχουσα τὴν ἐποπτείαν καὶ ἐπαγρύπνησιν περὶ τὴν ἀκριβῆ τήρησιν πάσης ἱεροτελεστίας καὶ περὶ τῆς εὐκόσμου καὶ εὐσχήμονος διεξαγωγῆς τῶν ἱερῶν τελετῶν, ἐτέρωθεν δὲ τὴν ἐποπτείαν καὶ τὴν ἐπαγρύπνησιν ἐπὶ τῶν Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἱερῶν Μονῶν, ἔχει προδήλως τὴν ἀρμοδιότητα νὰ ἀπαγορεύῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν χρεῶν, τὰς ἱεροτελεστίας καὶ τὴν θείαν ἐν γένει λατρείαν εἰς ἄλλας διὰ μετακινήσεως τῶν ἑορτῶν ἡμέρας, καὶ νὰ παρεμποδίσῃ τὴν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αἰτία εἰσόδον τοῦ πληρώματος εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς, ἢ δὲ παρακοή καὶ ἡ ἀνυποταξία αὐτοῦ ὡς ἀποτελοῦσα προδήλως διαταραχὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας προσβάλλουσαν αὐτήν, παρέχει εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν παῦσιν τῆς διαταραχῆς ταύτης παρὰ τῆς Πολιτικῆς Ἀρχῆς συμφῶνως πρὸς τὸ ἄρθρον 11 τοῦ προμνησθέντος Καταστατικοῦ τῆς Συνόδου, καθ' ὃ «ὁσάνκις ἡ Ἱερά Σύνοδος ἢ ὁ κατὰ τόπου Ἐπίσκοπος ἤθελε μάθει ὅτι ἐπιχειρεῖ τις διὰ διατάξιν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν δι' ἑτεροδιδασκαλίας ἢ διδασχῆς ἐγγράφως ἢ προφορικῶς ἢ διὰ προσηλυτισμοῦ ἢ ἄλλως πως, ζητεῖ τὴν παῦσιν τοῦ κακοῦ παρὰ τῆς Πολιτικῆς Ἀρχῆς, ἢ ὅποια κατὰ τὸ ἄρθρον 73 τοῦ Καταστατικοῦ ὑποχρεοῦται νὰ προστατεύσῃ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ ἔρμηνεα αὕτη δὲν ἀντίκειται οὔτε εἰς τὴν ὑπὸ

τοῦ ἐδαφίου 3 τοῦ Συντάγματος ἐκπεφρασμένην ἀρχὴν, καθ' ἣν ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως εἶναι ἀπαραβίαστος. οὔτε εἰς τὴν ἐν τῷ ἐδαφ. 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἀναγραφομένην διάταξιν, καθ' ἣν τὰ τῆς λατρείας πάσης γνωστῆς θρησκείας τελοῦνται ἐλευθέρως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Νόμων, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη, καθ' ὅσον ἢ μὲν ἐν τῷ ἐδαφίῳ 4 διατάξις καθιεροῦσα τὴν ἐλευθερίαν τῆς λατρείας τῶν ἑτεροδόξων χριστιανῶν καὶ τῶν ἄλλων ἑτεροθρήσκων λαῶν, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκειται εἰς Νόμους δημοσίας τάξεως τοῦ Κράτους καὶ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, ἔχει ὑπ' ὄψιν μόνον τὴν περὶ τοῦ δόγματος πίστιν καὶ δὲν ἀναφέρεται εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῶν ἑτεροθρήσκων καὶ εἰς τὸν τρόπον τῆς τελέσεως τῶν θρησκευτικῶν χρεῶν καὶ ἱερῶν τελετῶν τῶν ἑτεροθρήσκων, κατὰ μείζονα δὲ λόγον εἰς τὰ τῆς διοικήσεως καὶ εἰς τὰ τοῦ τρόπου τῆς τελέσεως τῶν ἱερῶν τελετῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀπὸ ταῦτα ρυθμιζοῦνται ὑπὸ τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων καὶ τῶν Ἱερῶν παραδόσεων, οἵ ὅποιοι κατοχυρώθησαν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος καὶ καθ' οὓς δὲν συγχωρεῖται ἡ θεία λατρεία κατὰ τὸ δοκοῦν ἐνὶ ἐκάστῳ καὶ κατὰ τρόπον ἐμβάλλοντα εἰς κίνδυνον τὴν ὑπόστασιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπιφέροντα τὴν ἀναρχίαν εἰς τὴν διοίκησιν αὐτῆς, ἢ δὲ ἐν τῷ ἐδαφ. 3 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρ. ἐκπεφρασμένη ἀρχή, ἢ καθιεροῦσα τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως, ὑποθέτει ἀναγκαιῶς θρησκευτικὴν συνειδήσιν, ἢς ἢ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ κόσμῳ ἐκδήλωσις δὲν ἀντίκειται εἰς νόμους δημοσίας τάξεως καὶ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, δι' ὃν δὲ λόγον δὲν δύναται τις ἀτιμωρητὶ νὰ διαπράξῃ ἀξιοποιονόν τινα πράξιν, θεωρουμένην κατὰ τὴν συνειδήσιν αὐτοῦ θεμιτὴν, διὰ τὸν αὐτὸν ἐπίσης λόγον δὲν συγχωρεῖται ἢ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ κόσμῳ ἐκδήλωσις θρησκευτικῆς συνειδήσεως ἀντικειμένης εἰς νόμον δημοσίας τάξεως, οἷοι εἰσιν οἱ Ἀποστολικοὶ καὶ Συνοδικοὶ Κανόνες καὶ αἱ διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Γ') Ἀφοῦ κατὰ τὴν ἐν τῇ τετάρτῃ παραγράφῳ ἀναφερομένης διατάξεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας καὶ τοῦς Ἀποστολικούς Κανόνας ΔΘ', ΛΔ' καὶ ΛΑ καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις οἱ Κληρικοὶ, οἰασθήποτε τάξεως καὶ βαθμοῦ, ὑπόκεινται εἰς τοὺς οἰκείους Ἐπισκόπους καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὴν διοικοῦσαν τὴν Ἐκκλησίαν Κανονικὴν Ἀρχὴν, καὶ ὑποχρεοῦνται νὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς οἰκείους Ἐπισκόπους καὶ ἐκτελῶσι τὰς Ἐκκλησιαστικὰς αὐτῶν διαταγὰς καὶ παραγγελίας, ἔπειτα ἀναγκαιῶς ὅτι οὗτοι τελοῦντες παρὰ τὴν ἐναντίαν ἀπόφασιν τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας καὶ ἱερὰς τελετὰς ἐν τοῖς καθιερωμένοις εἰς τὴν κοινὴν τῶν ὀρθοδόξων λατρείαν ἱεροῖς Ναοῖς ἐπὶ τῇ βάσει ἄλλου ἡμερολογίου ἢ τοῦ ὑπὸ τῆς Πολιτείας καθιερωθέντος καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀποδεκτοῦ γενομένου ὑποπίπτουσιν εἰς Ἐκκλησιαστικὸν παράπτωμα καὶ εἰσὶ τιμωρητέοι μὲ τὰς προσηκούσας Ἐκκλησιαστικὰς ποινὰς τὰς ἐπιβαλλομένας ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ νόμου καὶ τῶν ἱερῶν Κανόνων, ἱερούργουντες δὲ εἰς ἄλλην ἐνορίαν τιμωροῦνται καὶ

ὡς παρενορτίζεται με βαρυτέραν ποινήν, καὶ τέλος ἐξερχόμενοι τῆς περιφέρειας τῆς ἐπισκοπῆς εἰς ἣν ἀνήκουσιν ἄνευ γνώμης καὶ ἀδείας τῆς κατὰ τόπον Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς καὶ τελούντες ἱεροπραξίας ἐν τῇ περιφερείᾳ ἄλλης Ἐπισκοπῆς, πρὸς τὴν ποινὴν τῇ προσηκουσῇ εἰς αὐτοὺς, ἕνεκα τῆς παρενορίας, ἀπομακρύνονται κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 74 τοῦ Καταστατικοῦ, ἀποφάσει τοῦ κατὰ τόπους οἰκείου Ἐπισκόπου, ἐκτελουμένη διὰ τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς, εἰς τὸν τόπον τῆς πρόελεύσεώς των.

Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΥΣ
Κ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Β

ΠΡΑΞΙΣ

ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Πρὸς τὸν ἐπί τῆς Παιδείας καὶ τῶν Θρησκευμάτων
Κύριον Ὑπουργόν.

Κύριε Ὑπουργέ,

Ἡ παρὰ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κατάρτισθαι ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ. κ. Γεωργιάδου, Εἰσαγγελέως Ἀρείου Πάγου, Κ. Ράλλη Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Δ. Φιλιππίδη Διευθυντοῦ τῶν Θρησκευμάτων Ὑπουργείου Παιδείας, συνελθούσα τὴν Παρασκευὴν 28ην τρέχοντος, ὥραν 4 μ. μ. ἐν τῇ Εἰσαγγελίᾳ τοῦ Ἀρείου Πάγου πρὸς σύνταξιν νομοσχεδίου διὰ τὸν δριστικὸν τερματισμὸν τοῦ παλαιοσημερολογητικοῦ ζητήματος, μετὰ διεξοδικὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τοῦ ὑπὸ καταρτισμὸν νομοσχεδίου, κατέληξεν ὁμοφώνως εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι αἱ κείμεναι διατάξεις, ἐφαρμοζόμεναι, εἶναι ἐπαρκεῖς πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς παρὰ τῷ ποιμνίῳ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐνότητος, πειθαρχίας καὶ εὐταξίας καὶ ἀρα καθίσταται περιττὴ ἡ σύνταξις νέου Νομοσχεδίου.

Συγκεκριμένως τὰ θέματα, περὶ ἃ ἠσχολήθη ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ ἐφ' ἑκάστου αὐτῶν γνώμαί τῆς, ὑπῆρξαν τὰ ἑξῆς:

1) Παλαιοσημερολογητικοὶ νόμοι.

Κλείσιμον τῶν ὑπαρχόντων.

Ἀπαγόρευσις τῆς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας νέων ναῶν.

2) Παλαιοσημερολογητικοὶ ἱερεῖς.

Ἀπαγόρευσις εἰς τοὺς κανονικοὺς ἱερεῖς νὰ ἐξυπηρετώσιν τοὺς παλαιοσημερολογίτας.

Μέτρα κατὰ τῶν καθηρημένων ἱερέων τῶν φερόντων ἀντικανονικὸς τὸ σχῆμα καὶ ἱεροπραττόντων παρὰ παλαιοσημερολογίτας.

Μέτρα κατὰ τῶν ἀνευ ἀδείας περιφερομένων κληρικῶν.

Μέτρα κατὰ τῶν ἀγιορειτῶν.

3) Παλαιοσημερολογητικοὶ σύλλογοι.

Ἀπαγόρευσις συστάσεως νέων συλλόγων.

Διάλυσις τῶν ὑπαρχόντων.

Π

1—2) Ἐφ' ὅσον εἰδρίσκεται ἐν ἰσχύϊ ὁ διὰ τοῦ νό-

μου 5187 συμπληρωθεὶς Καταστατικὸς Χάρτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 1923), τὰ ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 2 θέματα ἐμπίπτουσιν εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 10 καὶ 11 τοῦ Καταστατικοῦ τούτου.

Διὰ τῶν ἄρθρων τούτων ἀφίεται ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐλευθέρα νὰ κανονίῃ τὰ ἐσωτερικῆς αὐτῆς ζωῆς καὶ εὐταξίας, κατὰ πάσας ὁποσδήποτε προερχομένης καὶ ὁποσδήποτε ἐκδιδουμένης διαταράξεως τῆς ἐκκλησι. εὐταξίας, κατὰ παράβασιν τῶν ἀποφάσεων καὶ οδηγιῶν τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προβλέπονται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Καταστατικοῦ κυρώσεις, διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὁποίων ὀρίζεται ὅπως ἡ Πολιτεία παρέχῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πᾶσαν τὴν συνδρομὴν αὐτῆς καὶ ἐνίσχυσιν.

Εἶναι προφανές ὅτι εἰς τὴν ἀνωτέρω περιπτώσει ὑπάγονται τὰ ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 2 ὡς ἀνω θέματα, ἐξαιρούσης τῆς κειμένης νομοθεσίας πρὸς πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς ὁμαλότητος ἐν τῇ ζωῇ αὐτῆς. Ἄν αὐτὴ διαταράχθῃ, τοῦτο ὀφείλεται εἴτε εἰς τὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔκαμε ἢ ἔκαμε πληρῶς χροῖσιν τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς, εἴτε εἰς τὸ ὅτι ἡ Πολιτεία δὲν παρέσχε πάντοτε τὴν ἐνίσχυσιν αὐτῆς πρὸς ἐπικράτησιν τῶν ἀπόψεων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀπόκειται ἀρα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Διοίκησιν νὰ ἐφαρμόσωσι τὴν κειμένην νομοθεσίαν, πάντοτε ἄλλου μέτρου νομοθετικοῦ περιττεύοντος, ἄτε μὴ ἔχοντος νὰ προσθέσῃ τι πλείοτερον τῶν ἔσω προβλεπόμεναι ἢ ἰσχύουσα νομοθεσία.

3) Ὡς πρὸς τὸ 3ον θέμα ἡ Ἐπιτροπὴ

α) ἰδοῦσα τὸ ἄρθρον 14 τοῦ Συντάγματος, φρονεῖ, ὅτι ἀποκλείεται ἡ διὰ νόμον ἀπαγόρευσις τῆς ἰδρύσεως παλαιοσημερολογητικῶν Σωματείων ἢ τῆς διαλύσεως τῶν ὑφισταμένων διότι

ἐφ' ὅσον οἱ Ἕλληνες πολῖται ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταίρζεσθαι ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν κειμένων νόμων,

ἐφ' ὅσον πρὸς ἰδρῶσιν συλλόγων ἀπαιτεῖται ἡ συνυποβολὴ καταστατικοῦ,

ἐφ' ὅσον αὐτὴ ἡ διατύπωσις τῶν καταστατικῶν τῶν πρὸς σύμπληξιν συλλόγου ὑποβαλλομένων εἰς τὰς δικαστικὰς ἀρχάς, ἀντίκειται εἰς τὸν κείμενον Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἰδίᾳ τὰ ἄρθρα 10 καὶ 11 αὐτοῦ,

εἶναι προφανές, ὅτι

δὲν ὑφίσταται, κατὰ τὸ Σύνταγμα, διὰ τοὺς παλαιοσημερολογίτας, τοὺς τοιαῦτα καταστατικά κατὰ παράβασιν τῶν κειμένων νόμων ὑποβάλλοντας, τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταίρζεσθαι καὶ δεῖον αἱ δικαστικαὶ ἀρχαὶ νὰ μὴ ἐγκρίνωσι τὰ καταστατικά ταῦτα, ὡς, κατὰ τὸν συνδυασμὸν τῶν ἀνωτέρω διατάξεων, ἀντικείμενα τοῖς νόμοις.

β) Ὡς πρὸς τὴν διάλυσιν τῶν ὑφισταμένων συλλόγων, αὕτη γίνεται κατὰ τὸ Σύνταγμα διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἣν ἐν προκειμένῳ ἐνδείκνυται νὰ προκαλέσῃ παρὰ τῶν κατὰ τόπους Εἰσαγγελέων, ἢ Διοικήσεως διὰ τῶν Ὑπουργείων Θρησκευμάτων καὶ Δικαιοσύνης.

Ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι ἐνδείκνυται ἢ ἐπὶ τῶν ἠνωτέρω σημείων ἐγκυκλιακῆ διαφύτις τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν καὶ ἀναθέτει εἰς τὸν ἐκ τῶν μελῶν τῆς κ. Διευθυντῆν τῶν Ὁρησκευμάτων νὰ ὑποβάλλῃ διὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας εἰς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν τὸ πόρισμα τῆς συσκέψεώς τῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 29ῃ Ὀκτωβρίου 1932
ἔξ ὀνόματος τῆς Ἐπιτροπῆς

Εὐπειθέστατος
Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΛΕΩΝ. ΙΩ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Γ
ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΡΟΣ ΤΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ἄριθ. Πρωτ. 58900

Ἐν Ἀθήναις τῆ 31 Ὀκτωβρίου 1932

Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν.

Ἐν ἄρθρῳ 10 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ἀπόφασις τῆς Ἐπαναστάσεως 1923), ἐνθα διαγράφονται τὰ καθήκοντα τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὀρίζεται, ὅτι :

«Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐκδίδει διατάξεις ἀναφερομένας εἰς ἅπασαν τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ζητημάτων τῆς πίστεως, τῆς λατρείας, τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας . . . κλπ. συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους».

Μία ἐκ τῶν διατάξεων, τῶν ἀφορωσῶν εἰς τὴν λατρείαν, ἐκδοθεῖσα ὁμοφώνως ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς ὅλης Ἱεραρχίας τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπέρβεν ἢ καθιέρωσις τοῦ νέου ἡμερολογίου ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς Ἐκκλησίας, ἄνευ μετακινήσεως τοῦ Πασχαλίου.

Εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας ἀντιστρατεύονται ἔκτοτε οἱ ὀπαδοὶ τοῦ παλαιοῦ ἡμερολογίου, διαταράσσοντες οὕτω τὴν ἐκκλησιαστικὴν πειθαρχίαν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ αὐτοῦ Καταστατικοῦ τοῦ 1923 :

«Ὅσάντις ἢ Ἱερά Σύνοδος ἢ ὁ κατὰ τὸπους Ἐπίσκοπος ἤθελε μάθει θετικῶς, ὅτι ἐπιχειρεῖ τις νὰ διαταράξῃ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος δι' ἑτεροδιδασκαλίαν ἢ διδασχῆς προφορικῶς ἢ γραπτῶς διὰ προσηλυτισμοῦ ἢ ἄλλως πως, ζητεῖ τὴν παῖσιν τοῦ κακοῦ διὰ τῆς πολιτικῆς Ἀρχῆς...».

Εἶναι προφανές, ὅτι ἡ παλαιοημερολογικὴ κίνησις ἐρπίπτει εἰς τὰς διατάξεις τῶν ὡς ἄνω ἄρθρων, ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ὁποίων συνάγεται, ὅτι ἡ πολιτικὴ ἀρχὴ ὑποχρεοῦται νὰ παράσχη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πᾶσαν προστασίαν καὶ ἐνίσχυσιν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας διασαλευομένης εὐταξίας καὶ ἐπιβολὴν τῆς πειθαρχίας εἰς τὰς ἐπισήμους διατάξεις τῆς Ἱεράς Συνόδου, ὡς τῆς μόνης ἐκ τῶν νόμων τοῦ Κράτους καὶ τῶν

κανόνων τῆς Ἐκκλησίας ἀρμοδίας ἀρχῆς νὰ ρυθμίσῃ τὰ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς ζωῆς καὶ διοικήσεως.

Τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην εὐταξίαν καὶ πειθαρχίαν ταρατσει ἡ παλαιοημερολογικὴ κίνησις

1) ἰδρύουσα, παρὰ τὸν νόμον, ναοὺς, ἄνευ ἀδείας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργείου, ἐν οἷς τελεῖται ἡ λατρεία κατὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον.

Ἡ ἐν τοιούτοις ναοῖς λειτουργία ἀντίκειται καὶ εἰς τὰς περὶ ἰδιοκτητῶν ναῶν καὶ παρεκκλησιῶν διατάξεις τῆς ἐνοριακῆς νομοθεσίας, καθ' ἣν

Οἱ μὲν ἰδιόκτητοι ναοί, τιθέμενοι εἰς δημοσίαν λατρείαν, κλείονται, τὰ δὲ παρεκλήσια, ἐὰν μὲν πραγματοποιῶσιν ἔσοδα ἄνω τῶν 20 χιλ. δραχ. ἑτησίως, περιέρχονται εἰς τὸ TAKE, ἄλλως ὑπάγονται εἰς τὸν πλησιέστερον ἐνοριακὸν ναὸν.

Συνέπεια τῆς ἐλευθέρας λειτουργίας τῶν παλαιοημερολογικῶν ναῶν εἶναι, σὺν ἄλλοις, καὶ ἡ πλήρης διαχειριστικὴ ἀσυδοσία, οὕτω δ' ἐμφανίζεται ἐν Ἑλλάδι μία ἰδιότυπος κατηγορία ναῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων χριστιανῶν, ἀρνούμενη νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν ἐποπτεῖαν καὶ τὸν ἐλεγχὸν τῶν οἰκείων ἐκκλησι. ἀρχῶν καὶ τῶν νόμων τοῦ Κράτους.

Τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν καὶ πειθαρχίαν ταρατσει ἡ παλαιοημερολογικὴ κίνησις καὶ

2) μετακαλοῦσα παλαιοημερολογίτας ἱερομονάχους ἔξ Ἁγίου Ὄρους καὶ ἱερεῖς καθηρημένους, οἰκτινές, περιφερόμενοι ἐν ὄρισις τῶν Μητροπόλεων τοῦ Κράτους, ἄνευ κανονικῆς ἀδείας τῶν οἰκείων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, τελοῦσιν ἀντικανονικῶς τὰ τῆς λατρείας τῶν παλαιοημερολογικῶν ἐν τοῖς ναοῖς των.

Πρὸς ὀριστικὸν τερματισμὸν τῆς ἐκκρεμότητος καὶ ἐπιβολὴν τοῦ κράτους τοῦ νόμου καὶ τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, ἔχομεν τὴν τιμὴν κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ληφθεῖσαν ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτοῦ τῆς 30ῆς τρέχοντος, νὰ παρακαλέσωμεν ὑμᾶς, ὅπως δι' ἐγκυκλίων πρὸς τοὺς Νομάρχας καὶ τὰς οἰκείας Ἀστυνομικὰς Ἀρχὰς διατάξῃτε ἵνα ἐν συνεννοήσει καὶ συνεργασίᾳ μετὰ τῶν κατὰ τὸπους ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν (Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιερατικῶν Ἐπιτροπῶν)

1) κλεισθῶσιν ἀμέσως καὶ σφραγισθῶσιν ὑπὸ τῶν Ἀστυνομικῶν Ἀρχῶν καὶ ὑπ' εὐθύνην αὐτῶν οἱ ἐν τῇ περιφερείᾳ ἐκάστης Μητροπόλεως ναοί, οἱ λειτουργοῦμενοι κατὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον, τῶν ἱερῶν οὐτῶν σκευῶν καὶ τιμαλφῶν, ἐνδεχομένως δὲ καὶ τῶν εὐρεθησομένων χρημάτων παραδοθησομένων διὰ πρωτοκόλλου τῇ οἰκείᾳ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀρχῇ.

Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ καὶ ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει δύνανται οἱ ναοὶ οὗτοι νὰ τεθῶσιν εἰς δημοσίαν λατρείαν ἢ νὰ ἰδρυθῶσιν ἄλλοι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἄνευ νομίμου καὶ κανονικῆς ἀδείας.

2) περισυλλεγῶσιν ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν πάντες οἱ ἱερομόναχοι, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ Ἁγιον Ὄρος καὶ περιφερόμενοι ἄνευ κανονικῆς ἀδείας ἀπὸ τὰς Μητροπολιτικὰς ἐπαρχίας, σταλῶσι δὲ ὑπὸ συνοδείαν εἰς τὸ Ἁγιον Ὄρος καὶ παραδοθῶσι διὰ πρωτοκόλλου εἰς τὰς Μονὰς τῆς Μετανοίας των.

3) συλληφθῶσι καὶ συλλαμβάνωνται πάντες οἱ κα-

θηρημένοι Ιερείς και διώκονται ποινικῶς ἐπὶ ἀντιποιήσει σχήματος·

4) Ὅσακις ἐν ναῷ παλαιοημερολογικῶ τελῆται, παρὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις, λειτουργία ἢ ἄλλη τις ἱεροπραξία ὑπὸ ἱερέως καθηρημένου εἴτ' ἐστερημένου τῆς πρὸς τοῦτο κανονικῆς ἀδείας τῆς οἰκείας Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, συλλαμβάνηται ὁ ἱερεὺς αὐτὸς εὐθὺς μετὰ τὴν λειτουργίαν ἢ ἱεροπραξίαν καὶ διώκεται ἐπὶ ἀντιποιήσει ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιώματος, τοῦ ἀδικήματος θεωρουμένου αὐτοφώρου.

Κατὰ τῶν ἱερέων, περὶ ὧν αἱ ὑπ' ἀριθ. 3 καὶ 4 ἀμέσως ἀνωτέρω περιπτώσεις ἔχει ἐφαρμογὴν καὶ τὸ ἄρθρον 15 τοῦ κωδικοποιημένου νόμου 5438 «Καταστατικὸς νόμος τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Π. Δ. τῆς 2ῆς Μαΐου 1932, Ε. ρ. Κυβ. Δ', ἀρ. 265, 17 Ἀγούστου 1932).

Ὅσαύτως ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν Ὑμᾶς, ὅπως τὰς ἐκάστοτε, θάσσει τῶν ἀνωτέρω ὁδηγίων, ἐνεργείας αὐτῶν, ἀνακρινώσιν οἱ Νομάρχαι καὶ αἱ ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ εἰς τε τὸ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργεῖον καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

Εἶναι προφανές, ὅτι αἱ ὑφ' Ὑμᾶς Ἀρχαὶ δέον νὰ καταστώσιν ὑπεύθυναι διὰ τὴν τήρησιν τῶν Ὑμετέρων, θάσσει τῶν ὡς ἄνω ἀπέφωρον, δεδησομένων ὁδηγίων καὶ εἰς τοῦτο δέον νὰ ἐπιστηθῇ ἢ προσοχὴ αὐτῶν.

Δὲν παραλείπομεν νὰ παρακαλέσωμεν, ὅπως συστηθῇ συγχρόνως εἰς τὰς ὑφ' ὕμῶν ἀστυνομικὰς ἀρχάς, ὅπως ἀποφεύγωνται ὑπὸ τῶν κατωτέρων ἰδία ὀργάνων βιαϊότητες καὶ χειροδικαὶ κατὰ παλαιοημερολογικῶν, τὰ δ' ὡς ἄνω μέτρα λαμβάνωνται μετὰ τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ σοβαρότητος, ἥτις ἀρμόζει εἰς ζητήματα, ὅπως δὴ ποτε σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν θρησκείαν.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

'Αριθ. πρωτ. 58899

31 Ὀκτωβρίου 1932

Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης

Κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ Συντάγματος,

«Οἱ Ἕλληνες ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι ἠθροῦντες τοῖς νόμοις τοῦ Κράτους, οἵτινες ὅμως οὐδέποτε δύνανται νὰ ὑπαγάγουν τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς προηγουμένην τῆς Κυβερνήσεως ἀδειαν. Συνεταιρισμὸς δὲν δύναται νὰ διαλυθῇ ἔνεκα παρωδίας τῶν διατάξεων τῶν νόμων, εἰμὴ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως».

Εἰς ἐκ τῶν νόμων τοῦ Κράτους εἶναι καὶ ὁ Καταστατικὸς Νάρτης τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ἀπόφασις τῆς Ἐπαναστάσεως 1923), ἐν ἄρθρῳ 10 τοῦ ὁποίου διαγράφονται τὰ καθήκοντα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ὀρίζεται ὅτι:

«Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκδίδει διατάξεις ἀναφερομένας εἰς ἅπασαν τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ζητημάτων τῆς πίστεως, τῆς λατρείας, τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας κλπ. συμφώνως πρὸς τοὺς ἐροῦς κανόνας καὶ πρὸς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους».

Κατὰ τὸ ἄρθρον 11 παρ. 1 τοῦ αὐτοῦ Καταστατικοῦ.

«Ὅσακις ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἢ ὁ κατὰ τόπους ἐπίσκοπος ἤθελε μάθει θετικῶς, ὅτι ἐπιχειρεῖ τις νὰ διαταράξῃ τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος δι' ἐπεροδιδασκαλίας ἢ διδαχῆς προφορικῶς ἢ γραπτῶς διὰ προσηλυτισμοῦ ἢ ἄλλως πως. Ζητεῖ τὴν παῖσιν τοῦ κακοῦ διὰ τῆς πολιτικῆς Ἀρχῆς».

Εἶναι προφανές, ὅτι ἡ παλαιοημερολογικὴ κίνησις ἐμπίπτει εἰς τὰς διατάξεις τῶν ὡς ἄνω ἄρθρων, ὡς διαταλεύουσα τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν καὶ πειθαρχίαν καὶ ἀντικειμένη, εἰς τε τοὺς νόμους τοῦ Κράτους καὶ τὰς ἐπισημοὺς διατάξεις τῆς μόνης ἐκ τῶν νόμων καὶ τῶν κανόνων ἀρμοδίας νὰ ρυθμίζῃ τὰς ἐσωτερικῆς αὐτῆς ζωῆς καὶ διοικήσεως Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Διότι ἐκ τῶν διατάξεων αὐτῆς, τῶν ἀφωρωσθῶν εἰς τὴν λατρείαν, ἐκδοθεῖσα ὁμοφώνως ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς ὅλης Ἱεραρχίας τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπῆρξεν ἡ καθιέρωσις τοῦ νέου ἡμερολογίου ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἀνευ μετακινήσεως τοῦ Πασχαλίου.

Πρὸς τὰς διατάξεις ταύτας, πρὸς νόμον δηλ. τοῦ Κράτους ἀντίκεινται, καὶ ὡς διατύπωσις ἐστὶ πάντα τὰ καταστατικὰ τῶν παλαιοημερολογικῶν συλλόγων, ρητῶς ἀναγράφοντα, ὅτι τὰ μέλη των, καίπερ ἀνήκοντα εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, συνδέονται διὰ τῆς ἐμμονῆς εἰς τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον, οὕτω δὲ ὑποκαθητώσιν ἐν διατάξεσιν λατρείας καὶ ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας τὴν ἐπίσημον ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν, ἐπιφέροντα ρήγμα εἰς τὴν ἐκκλησι. πειθαρχίαν.

Παρὰ τὸ γεγονός τοῦτο, ἀνεγνωρίσθησαν, ὡς μὴ ὄφελος, ὑπὸ Δικαστικῶν ἀρχῶν τοῦ Κράτους σύλλογοι παλαιοημερολογικῶν καὶ ἐκυρώθησαν, καίτοι ρητῇ καὶ σαφῆς ἡ διάταξις τοῦ Συντάγματος παρέχει τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι ὑπὸ ὅρον, τὸν ὅρον τῆς τηρήσεως τῶν νόμων τοῦ Κράτους, μὴ συντρέχοντα ἐν προκειμένῳ.

Εἶναι προφανές, ὅτι ὅχι μόνον νέων παλαιοημερολογικῶν συλλόγων ἀναγνωρίσεις καὶ καταστατικὰ δὲν δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ περιβληθῶσι, θάσσει τοῦ Συντάγματος, τὸ κύρος δικαστικῶν ἀποφάσεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπαρχόντων δέον νὰ ζητηθῇ ὑπὸ τῶν κ.κ. Βίσαγγελέων ἢ ἀμέσως διάλυσις δικαστικῶς, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ θάσσει τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ὅθεν κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ληφθεῖσαν ἐν τῇ Συνεδρίᾳ αὐτοῦ τῆς 30ῆς τρέχοντος, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν, ὅπως ἐκδόσῃτε πρὸς τοὺς κ. κ. Βίσαγγελεῖς τὰς πρὸς διάλυσιν τῶν ὑφισταμένων παλαιοημερολογικῶν συλλόγων ἐνδεικνυμένας διαταγὰς, γνωρίζοντες αὐτοῖς δι' ἐγκυκλίων τὴν ὡς ἄνωτέρω θέσιν τοῦ ζητήματος, ἐπιστήσῃτε δὲ τὴν προσοχὴν τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν ἐν γένει, ὅπως μὴ παραχθῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι εἰς ἀναγνωρίσιν τοιούτων συλλόγων.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω εἶναι προφανές, ὅτι καὶ αἱ γνωματεύσεις τοῦ κ. Ἀντεισαγγελέως τοῦ Ἀρείου

Πάγου καὶ τοῦ κ. Εἰσαγγελέως Χαλκίδος ἐπὶ τοῦ παλαισημερολογητικοῦ ζητήματος κείνται ἔξω τοῦ πλαισίου τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ δεόν ν' ἀνακληθῶσιν. ἵνα μὴ γίνωνται ἀφορμὴ παρεξηγήσεως τῆς ἀκριβοῦς θέσεως τοῦ ζητήματος ὡς ἀντιλαμβάνεται αὐτῆς καὶ ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑμετέρας ἐνεργείας εὐαρεστηθῆτε παρακαλούμεν ν' ἀνακοινώσητε εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργεῖον, εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Π. ΠΕΤΡΙΑΝΗΣ

Ἄριθ. Πρωτ. 58898

Ἀθῆναι 31 Ὀκτωβρίου 1932

Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν

Ἐπειδὴ ἐπανειλημμένως διεπιστώθη, ὅτι πολλοὶ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐξερχόμενοι ἀνευ κανονικῆς ἀδείας τῆς Ἱερᾶς αὐτῶν Μονῆς ἢ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, περιφέρονται εἰς Μητροπολιτικὰς περιφερείας τῆς Ἐπικρατείας ἀνευ ὡσαύτως τῆς κανονικῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, ὅτι δέ, μετακαλούμενοι ὑπὸ τῶν Παλαισημερολογητικῶν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν, ἱεροπράττουσιν ἀνευ ὡσαύτως τῆς ἀδείας τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, παρέχοντες οὕτω πράγματα τῇ Αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος καὶ διαταράσσοντες τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν καὶ πειθαρχίαν,

ἰδόντες καὶ τὰ ἄρθρα 10, παρ. 1 καὶ 11, παρὰ γρ. 1 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ἀπόφασις τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1923),

ἔχομεν τὴν τιμὴν κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, κηφθεῖσαν ἐν τῇ Συνεδρείᾳ αὐτοῦ τῆς 30ῆς τρέχοντος, νὰ παρακαλέσωμεν Ὑμᾶς, ὅπως ἀπαγορεύσητε αὐστηρῶς τὴν ἐξοδὸν τῶν Ἱερομονάχων καὶ Μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀν μὴ πρότερον κατατίθηται εἰς τὴν Διοίκησιν αὐτοῦ ἔγγραφος πρὸς τοῦτο ἀδεια οὐ μόνον τῆς οἰκείας Ἱερᾶς Μονῆς ἢ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἀρχιερέως τῆς Μητροπολιτικῆς περιφερείας, εἰς ἣν μέλλει ν' ἀπουσιάσῃ ὁ αὐτῶν Ἀγιορείτης.

Ἐν τῇ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἢ Συνάξεως καὶ τοῦ Διοικητοῦ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐκδιδομένη ἀδεια ἐξόδου καὶ ἀποδημίας δεόν νὰ αναγράφηται 1) ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ ὁ Μητροπολίτης τῆς περιφερείας, δι' ἣν προορίζεται ὁ ἀδειουχὸς, ἐχορήγησε τὴν ἀδειαν, ἵνα οὗτος διαμείνῃ ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ του 2) ἡ αἰτία, δι' ἣν χορηγεῖται ἡ ἀδεια ἀποδημίας 3) τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἀδείας μετ' ἐνδείξεως ἡμερομηνίας ἐνάρξεως καὶ λήξεως καὶ 4) ἀριθμὸς ἐγκριτικῆς Πράξεως τῆς οἰκείας Ἱερᾶς Μονῆς ἢ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως καὶ τοῦ Διοικητοῦ, ὅστις δεόν νὰ καταστή ὑφ' Ὑμῶν υπεύθυνος διὰ τὴν πιστὴν καὶ αὐστηρὰν ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω μέτρων.

Ἐκάστη ἐξοδὸς Ἱερομονάχου ἢ Μοναχοῦ δεόν νὰ ανακοινῶται ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ 1) εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς

Ὑπουργεῖον 2) εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ 3) εἰς τὸν Μητροπολίτην τῆς δι' ἣν ὁ Μοναχὸς προορίζεται περιφερείας.

Τῶν ἡδὴ ἀδικαιολογήτως καὶ ἀντικανονικῶς περιφερομένων ἐν Μητροπολιτικῆς περιφερείας τῆς Ἐπικρατείας Ἀγιορείτων διατάχθη ἡ διὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν κατὰ τόπους Ἀστυνομικῶν Ἀρχῶν περισυλλογὴ καὶ ὑπὸ συνοδείαν ἐπαναφορὰ εἰς τὰς Μονὰς τῆς Μετανοίας τῶν.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Π. ΠΕΤΡΙΑΝΗΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΥ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ

ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΣΧΑΛΙΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

[3]

ΤΗ ΕΝΤΟΛΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΕΝ ΑΝΑΦΟΡΑ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας ἔχουσα ὑπ' ὄψει τὴν περὶ τοῦ Πάσχα ἀπόφασιν τῆς Ἀ'. Οἰκουμενικῆς Συνοδου, ἐκτελοῦσα δὲ καὶ τὴν παρ' ἐκείνης ἀναθεθεῖσαν εἰς αὐτὴν ἐντολήν, ὅπως προσδιορίσῃ κατ' ἔτος τὴν μηνολογίαν τῆς εορτῆς τοῦ Πάσχα καὶ ἀνακοινῶι αὐτὴν ταῖς κατὰ τόπους Ἐκκλησίαις, ἔθηκεν ἐν πρώτοις ὡς βᾶσιν τῆς σχετικῆς αὐτῆς ἐργασίας, ὅτι πρέπει νὰ τελεῖται τὸ Πάσχα πάντοτε μετὰ τὴν εαρινὴν ἰσημερίαν, ἡ ὁποία τότε συνέπιπτε τῇ 21ῃ Μαρτίου ἐκ τῆς ἀφετηρίας δὲ ταύτης ὁρωμμένη, προσδιώρισε τὰς ἡμέρας τοῦ Μαρτίου καὶ Ἀπριλίου, κατὰ τὰς ὁποίας γίνεται ἡ πρώτη μετὰ τὴν εαρινὴν ἰσημερίαν πανσέληνος, εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν 19 ἔτων τοῦ κύκλου τοῦ Μέτωνος· αἱ πανσέληνοι δὲ αὗται ἀποτελοῦσι τὴν ἡμέραν τῆς εορτῆς τοῦ Πάσχα τῆς Π. Διαθήκης, ἥτοι τοῦ Νομικοῦ Φάσκα. Γνωστοῦ δὲ ὄντος τοῦ Νομικοῦ Φάσκα, προσδιωρίζετο ἀκολούθως διὰ τῶν κύκλων τοῦ ἡλίου τοῦ Καλίππου ἡ ἡμέρα τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς κατὰ τὸν ὁποῖον γίνεται τὸ Νομικὸν Φάσκα καὶ ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποῖαν τοῦτο συμπίπτει· ἡ δὲ Κυριακὴ ἢ ἐπομένη τῷ Νομικῷ Φάσκα λογίζεται καὶ εἶναι ἡ Κυριακὴ τοῦ Χριστιανικοῦ Πάσχα. Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστος τῶν 19 κύκλων τῆς σελήνης συνδυαζόμενος πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν 28 κύκλων τοῦ ἡλίου ἀποτελεῖ τὸν ἀριθμὸν 532, ἔπειτα ὅτι μετὰ πάροδον 532 ἔτων ἐπαναλαμβάνονται τὰ ἴδια Πασχάλια· δι' ὃ ἡ περίοδος αὕτη τῶν 532 τούτων Πασχάλιων ὀνομάζεται Αἰώνιον Πασχάλιον.

Τὸν Πασχάλιον τοῦτον κανόνα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας ἔχουσιν, ὡς γνωστὸν, ὑπ' ὄψει καὶ ἐπὶ τῇ βᾶσει αὐτοῦ ἐξακολουθοῦσιν ἔκτοτε νὰ καθορίζωσι τὴν εορτὴν τοῦ Πάσχα καὶ τὸ ἐκάστοτε Πασχάλιον ὅλαι ἀνεξαιρέτως αἱ ἐν Ἀνατολῇ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ ταυτότης παρ' αὐταῖς καὶ ἐνότης τοῦ Πασχαλίου.

Παρὰ ταῖς Ἐκκλησίαις ὅμως ἐκείναις, αἵτινες χρησιμοποιοῦσιν ἤδη τὸ διαφθωμένον Ἰουλιανὸν Ἡμερο-

λόγιον, παρετηρήθη ὅτι μετὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Ἡμερολογίου λαμβάνουσι χώραν γεγονότα τινά, ἅτινα ἐπιφέρουσι μεταβολὴν εἰς τὸ Πασχάλιον, δι' ὃ καὶ προξενουσι σκάνδαλον εἰς τοὺς Χριστιανούς· εἶναι δὲ ταῦτα κυρίως τὰ ἑξῆς: πρῶτον ὅτι ἤρχισεν ἤδη νὰ πίπτῃ καὶ κατὰ Μάϊον ἡ ἐορτὴ τοῦ Πάσχα ἥτοι καὶ πέραν τῆς νενομισμένης τριακονταπενθημέρου (22 Μαρτίου ἕως 25 Ἀπριλ.) περιόδου αὐτῆς, δεύτερον ὅτι ἤρχισεν ἤδη νὰ ἐλαττώνηται ἡ νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ πέραν τοῦ κεκανονισμένου ὡς τελευταίου ὁρίου τῶν ἡμερῶν αὐτῆς ἡ καὶ νὰ ἐκλίπη τελείως, τρίτον ὅτι ἤρχισεν ἤδη ν' αὐξάνῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν κυριακῶν ἀπὸ τῆς ἀποδόσεως τῶν Θεοφανείων μέχρι τοῦ Τριωδίου κ.λ.π. Τὰ γεγονότα δὲ ταῦτα ἔδωκαν ἀφορμὴν ὥστε νὰ γεννηθῇ παρὰ πολλοῖς ἡ γνώμη, μάλιστα δὲ νὰ σχηματισθῇ καὶ ἡ πεποιθήσις ὅτι τὸ διορθωμένον Ἰουλιανὸν Ἡμερολόγιον δὲν εἶναι κατάλληλον πρὸς ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν περὶ τοῦ Πάσχα διατεταγμένων καὶ ὅτι συντελεῖ ὥστε νὰ ἀλλοιωθῶσι καὶ ἀθετηθῶσιν αἱ περὶ τοῦ Πάσχα κεκαλονισμένα ἐκκλησιαστικὰ παραδόσεις καὶ διατάξεις. Καὶ ὅτι μὲν τὰ γεγονότα ταῦτα εἶναι βásiμα καὶ θετικὰ καὶ ὅτι πρῶτην ἤδη φορὰν παρατηροῦνται ἐν τῷ ὁρίζοντι τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι μετὰ τὴν χρησιμοποίησιν ὑπ' αὐτῆς τοῦ διορθωμένου Ἰουλιανοῦ Ἡμερολογίου, οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι ὁμῶς ταῦτα ὀφείλονται εἰς τὸ διορθωμένον Ἰουλιανὸν Ἡμερολόγιον ἀποτελοῦντα μάλιστα ἐλλείψεις καὶ σφάλματα αὐτοῦ καὶ ὅτι εἰς τὴν χρησιμοποίησιν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὀφείλεται ἡ ἀθέτησις τῶν περὶ τοῦ Πάσχα ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου κεκανονισμένων, τοῦτο εἶναι τελείως ἀνακριβὲς καὶ ἀβάσιμον, ὡς ἀποδεικνύεται περιτράως ἐκ τῶν ἑξῆς:

Εἶναι γνωστὸν ὅτι τρεῖς εἶναι οἱ κύριοι καὶ οὐσιώδεις ὅροι, οἱ ὁποῖοι συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου εἶναι ἀπαραίτητοι ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα καὶ ὅτι οὗτοι εἶναι οἱ ἑξῆς: 1) ὅτι τὸ Πάσχα δεόν νὰ ἐορτάζηται πάντοτε ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ «Σύνοδοι δὲ καὶ συγκροτήσεις Ἐπισκόπων ἐπὶ ταῦτῳ ἐγένοντο, πάντες τε μὴ γνώμη δι' ἐπιστολῶν ἐκκλησιαστικὸν δόγμα τοῖς πανταχῶς διετυποῦντο, ὡς ἂν μὴδ' ἐν ἄλλῃ ποτὲ ἢ τῆς Κυριακῆς ἡμέρᾳ τὸ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως ἐπιτελοῖτο τοῦ Κυρίου μυστήριον καὶ ὅπως ἐν ταύτῃ μόνῃ τῶν κατὰ τὸ Πάσχα νηστειῶν φυλαττοίμεθα τὰς ἐπιλύσεις»⁵. 2) τῇ Κυριακῇ ἥτις ἔπεται μετὰ τὴν 14ην τοῦ μηνὸς Νισάν ἥτοι μετὰ τὴν πανσέληνον καὶ ἢν δεόν νὰ τελεῖται τὸ Νομικὸν Φάσκα⁶ συμφώ-

5. Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἰστ γ, 23.

6. Λέγοντες Νομικὸν Φάσκα, τὸ ὁποῖον ὀφείλει ἀπαραίτητως νὰ ἔχη ὑπ' ὄψει ἡ Ἐκκλησία ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς ἐορτῆς τοῦ Πάσχα, δὲν ἐννοοῦμεν οἰονδήποτε Ἰουδαϊκὸν Πάσχα ἀλλὰ μόνον ἐκεῖνο τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, συγχρόνων τε καὶ μὴ, τὸ ὁποῖον συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου ὄφειλον καὶ ὀφείλουσιν οὗτοι νὰ ἐορτάζωσι τῇ 14 Νισάν ἐντεῦθεν ὡς αἰεὶ τὸ οὕτω καθοριζόμενον Ἰουδαϊκὸν Πάσχα ἢ Νομικὸν Φάσκα συμπίπτει ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἢ ἐορτῇ τοῦ Χριστιανικοῦ Πάσχα ἀναβάλλεται εἰς τὴν ἐπομένην Κυριακῇ, ἀφ' ἐνός

ναυς πρὸς τὰς διατάξεις τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας. «Εἰ δὲ τις τῶν προεστώτων τῆς Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος διότι ἀπαγορεύεται ὁ συντορασμὸς τοῦ Χριστιανικοῦ Πάσχα μετὰ τοῦ Νομικοῦ Φάσκα καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι ἐπιβάλλεται ὅπως τὸ Χριστιανικὸν Πάσχα ἐορτάζηται μετὰ τὸ Νομικὸν Φάσκα. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὁσάκις οἱ κατὰ καιροὺς Ἰουδαῖοι καὶ συνεπῶς καὶ οἱ σύγχρονοι εἴτε ἐκ παρεκκλίσεως ἀπὸ τῶν διατάξεων τῆς Μωσαϊκῆς νομοθεσίας, εἴτε ἐκ πλάνης περὶ τὸν ὑπολογισμὸν δὲν ἐορτάζουσι τὸ Πάσχα αὐτῶν τῇ πρῶτῃ πανσέληνῳ τοῦ ἔαρος ἥτοι τῇ 14ῃ τοῦ μηνὸς Νισάν τοῦτέστι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καθ' ἣν ἐτελεῖτο καὶ ὄφειλε νὰ τελεῖται κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον τὸ τυπικὸν Πάσχα τῆς Π. Διαθήκης ἥτοι τὸ Νομικὸν Φάσκα, οὐδεμίαν ἀπολύτως ἔχομεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑποχρέωσιν ὅπως ἐξετάζωμεν τὸ Πάσχα τῶν συγχρόνων Ἰουδαίων καὶ ἀκολουθῶμεν αὐτοῖς ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς ἐορτῆς τοῦ ἡμετέρου Πάσχα, ὅπως βεβαίως καὶ οὐδὲν ἔχομεν δικαίωμα ἐλέγχου πρὸς τοὺς συγχρόνους Ἰουδαίους διὰ τὴν τοιαύτην ὑπ' αὐτῶν ἀθέτησιν τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Τὴν γνώμην ταύτην βλέπομεν ἐναργῶς διατυπωμένην μετὰ τῆς δεούσης ἐκκλησιαστικῆς ἀκριβείας καὶ θεολογικῆς πειστικότητος πρῶτον ἐν τῇ ὑπὸ ἡμερομ. 5 Σβρίου 1902 ἐκθέσει τῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀνέθηκε τὴν μελέτην πῆς περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἡμερολογίου πραγματείας τοῦ ἐκ Σμύρνης μαθηματικοῦ Ἐπαμ. Πολυδώρου Κυβετοῦ (Βιζύης Ἀνθίμου «Ἡμερολ. Ζήτημα» σελ. 27) καὶ δεύτερον ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς ἣν κατὰ Μάϊον 1923 ἀνετέθη ἡ μελέτη ἐπὶ τοῦ δογματικοκανονικοῦ μέρους τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος (Πρακτ. Πανορθ. Συνεδρ. σελ. 51-53)· εἰς τ' ἀναγραφόμενα δὲ ἐν ταῖς εἰρημέναις δυοῖν ἐκθέσεσι προσθέτομεν καὶ τὰ ἑξῆς ἢ ὁρθότης τῆς γνώμης ταύτης, ὅτι τοῦτέστιν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων συνοδικῶν διατάξεων ὁρθῶς ἐρημνευόμενον μόνον τὸ Νομικὸν Φάσκα εἶναι ἐκεῖνο, τὴν ἀκριβῆ τοῦ ὁποίου εὗρεσιν καὶ τήρησιν ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ φυλάττομεν ἀπαραβάτως, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ Πάσχα τῶν συγχρόνων Ἰουδαίων, ἐν ἣ περιπτώσει δι' αὐτὸν ἢ ἐκεῖνον τὸν λόγον δὲν ἐορτάζουσιν οὗτοι τοῦτο τῇ αὐτῇ μετὰ τοῦ Νομικοῦ Φάσκα ἡμέρᾳ, ἀποδεικνύεται, φρονοῦμεν, ἐμφανῶς καὶ ἐξ ὅσων ἀναφέρουσιν ἱκανοὶ τῶν πρώτων αἰώνων ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς, οἵτινες μνημονεύουσι καὶ ἀναγκαίαν διὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα θεωροῦσι μόνον τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῆς «ἐαρινῆς ἰσημερίας» (Ἀποστολ. Καν.) ἢ «ἰσημερίου» ἢ «ἰσημερινῆς τροπῆς» (Ἀποστ. Διαταγ.) ἢ «δρόμου τοῦ ἡλίου» (ἢ Ἐπιφαν.) καὶ τῆς «πανσέληνου» (Μ. Βλαστ.) ἢ «τεσσαρεσκαίδεκάτης τῆς σελήνης» (Ἀλεξανδρ. Θεοφ.) ἢ «14 Νισάν» (Βαλασαμ.) ἥτοι τοῦ Νομικοῦ Πάσχα τῆς Π. Διαθήκης· ἐντεῦθεν καὶ ἐν τοῖς Πασχαλίοις καὶ Κανονίοις καὶ Κανόσι πρὸς εὗρεσιν τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγ. Πάσχα, οὐς ἀναγινώσκωμεν εἰς τὸ τέλος τῶν διαφόρων ἀρχαίων ἰδίᾳ ἐκδόσεων τῶν Ἱ. Εὐαγγελίων καὶ Ὁρολογίων, βλέπομεν ὅτι γίνεται μνεῖα μόνον τοῦ Νομικοῦ Φάσκα· ὅτι δὲ καὶ ἡ ἔννοια καὶ σημασία τῶν ἐνιαχοῦ χρησιμοποιουμένων ἐκφράσεων «Ἰουδαϊκὸν Πάσχα» ἢ «Πάσχα τῶν Ἰουδαίων» εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ Νομικοῦ Φάσκα, γίνεται δῆλον ἐξ ὅσων ἀναγράφει ὁ ἐρμηνευτὴς τῶν Ἱ. κανόνων Βαλασαμῶν ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ Ζ'. Ἀπο-

πος, ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος, μετὰ τὸν ὄρον τοῦτον τολμήσειεν ἐπὶ διαστροφῇ τῶν λαῶν καὶ ταραχῇ τῶν

στολικῶν Κανόνων «εορτάζομεν δὲ τοῦτο (τὸ Πάσχα) οὐχ ὅτε τὸ Ἰουδαϊκὸν Πάσχα ἐπιτελεῖται ἀλλὰ μετὰ τοῦτο, δηλονότι μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν εαρινὴν ἰσημερίαν καὶ μετὰ τὴν ἰδ' ἡμέραν τοῦ πρώτου μηνὸς ἧτοι τῆς πρώτης σελήνης τοῦ Μαρτίου μηνός» (Ράλ. Ποτλῆ Τόμ. Β'. σελ. 11) ἧτοι τὸ ἄλλως λεγόμενον Νομικὸν Φάσκα. Τοῦτο βεβαιούται καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς, ἅτινα ἀναγράφει Νικηφόρος ὁ Γρηγοράς «Μηδένα πιστὸν πρὸς γε τῆς ἡρινῆς ἰσημερίας τελεῖν τὴν τῆς ἀναστάσεως νομοθετήσαντες πανηγυρίων ἀλλ' ἐν κυριακῇ τῇ ἐφεξῆς μετὰ τὸ Ἰουδαϊκὸν Πάσχα, τῇ μετὰ πανσέληνον δηλαδή τῇ μετ' ἰσημερίαν» (Ρωμαϊκ. Ἱστορ. Τόμ. Α'. Λόγ. Η'. κεφ. ιγ'. 228). Προσέτι ἡ ὁρθότης τῆς γνώμης ταύτης βεβαιούται καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ἣν, ὡς ἀναφέρει ὁ διάσημος καθηγητὴς τῆς Ἀστρονομίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Βουκουρεστίου Ν. Coculesco, «μεταξὺ τῶν ἐτῶν 360 καὶ 500 ἧτοι εἰς διάστημα 140 ἐτῶν ὑπῆρξαν 13 συμπτώσεις τοῦ Χριστιανικοῦ καὶ Ἰουδαϊκοῦ (τῶν συγχρόνων τότε Ἰουδαίων) Πάσχα» (La question du Calendrier Bucarest 1898) ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς: Εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ βραβικὸν Ἡμερολόγιον δὲν ἔμεινεν οἷον ἦτο ἐπὶ τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου· ὅτι ὀλίγα ἔτη μετ' αὐτὴν προέβησαν εἰς τὴν διόρθωσιν αὐτοῦ οἱ Ραββῖνοι Samuel, Adda καὶ Hillel II!, ὅτι μεταξὺ τῶν ἄλλων μεταβολῶν, τὰς ὁποίας ἐπήνεγκον εἰς αὐτό, ἡ σπουδαιότερα δι' ἡμᾶς, ὡς σχετιζομένη πρὸς τὸν καθορισμὸν τῆς εορτῆς τοῦ χριστιανικοῦ ἡμῶν Πάσχα, εἶναι ὅτι ὠρισαν ὅπως τὸ Ἰουδαϊκὸν Πάσχα εορτάζεται τῇ 15ῃ Νισάν καὶ ὄχι τῇ 14, ὅπως ὀρίζει ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος, καὶ ὅτι τὸ διορθωμένον τοῦτο ἡμερολόγιον ἔχουσι μέχρι σήμερον ἐν χρήσει οἱ Ἰουδαῖοι· ὡσαύτως εἶναι γεγονός ἀνεπίδεκτον ἀμφισβήτησεως ὅτι, ὡσαύτως ἡ 15 Νισάν πίπτει ἐν Κυριακῇ, δυνάμεθα ἡμεῖς κατὰ τὰς διατάξεις καὶ παραδόσεις τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας νὰ εορτάζωμεν κατ' αὐτὴν τὸ Πάσχα ἡμῶν, καθόσον ἡ Κυριακὴ αὕτη πίπτει τὴν ἐπιούσαν τῆς 14 Νισάν ἧτοι τῆς πρώτης εαρινῆς πανσελήνου· τοῦτο βεβαιούται καὶ ἐκ τῶν εορταστικῶν ἐπιστολῶν τοῦ Μ. Ἀθανασίου, ἐν αἷς φαίνεται ὅτι κατὰ τὰ ἔτη 347 (12 Ἀπριλ.) 367 (1 Ἀπριλ.) καὶ 370 (28 Μαρτ.) τὸ ἡμέτερον Πάσχα συνέπεσε τῇ 15ῃ Νισάν (Μητροπ. Βιζύης «Ἡμερολ. ζήτημα» σελ. 76 σημ. 73). Ἐάν ὅμως διότι οἱ σύγχρονοι Ἰουδαῖοι ἀθροῦντες προδήλως τὰς περὶ τοῦ Πάσχα διατάξεις τῆς Π. Διαθήκης, εορτάζουσι τοῦτο τῇ 15ῃ Νισάν καὶ ὄχι, ὡς ὀφείλουσι, τῇ 14, νομίζομεν ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἀναβολὴ τοῦ Πάσχα ἡμῶν διὰ τὴν ἐπιούσαν Κυριακὴν, ἵνα μὴ συμπέσῃ τοῦτο μετὰ τοῦ συγχρόνου Ἰουδαϊκοῦ, ὅ· ἀναγκασθῶμεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ εορτάζωμεν—οὐχὶ σπανίως—τὸ ἡμέτερον Πάσχα καὶ πέραν τῆς κεκανονισμένης ἐκ 35 ἡμερῶν περιόδου (22 Μαρτ.—25 Ἀπριλ.), ἐντὸς τῆς ὁποίας καὶ μόνῃς δέον νὰ κυμαίνεται ἡ εορτὴ τοῦ Πάσχα· ἡ δὲ ἀπόδειξις εἶναι προφανής· εἴαν π. χ. τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων εορταζόμενον τῇ 15ῃ Νισάν πίπτει ἐν Κυριακῇ ἀπὸ τῆς 22 Μαρτίου μέχρι 18 Ἀπριλίου π. ἡμ. ἧτοι κατὰ τὰς πρώτας 28 ἡμέρας τῆς ρηθείσης τριακοσεννημέρου κανονικῆς περιόδου τοῦ Πάσχα, δυνάμεθα συνεπεῖα τῆς προκειμένης ἀναβολῆς

Ἐκκλησιῶν ἰδιάζειν καὶ μετὰ τῶν Ἰουδαίων ἐπιτε-

καίπερ ἀδικαιολογήτου νὰ ἔχωμεν ἐτέραν Κυριακὴν ἐντὸς τῆς περιόδου ταύτης, ὅπως εορτάζωμεν τὸ Πάσχα· ὡσαύτως ὅμως ἡ Κυριακὴ τῆς 15 Νισάν πίπτει τῇ 19-25 Ἀπριλίου, ἡ δὲ περίπτωσις αὕτη δὲν ἀποκλείεται βεβαίως, τότε ἀναβάλλοντες τὸ Πάσχα ἡμῶν εἰς τὴν ἐπομένην Κυριακὴν, ἵνα μὴ τοῦτο συμπέσῃ μετὰ τοῦ παρὰ τὰς διατάξεις τῆς Π. Διαθήκης καθοριζομένου συγχρόνου Ἰουδαϊκοῦ, εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ εορτάζωμεν τὸ Πάσχα οὐχὶ πλέον ἐντὸς τῆς κανονικῆς ἐκκλησιαστικῆς περιόδου τῶν 35 ἡμερῶν ἀλλὰ καὶ πέραν ταύτης ἧτοι καὶ κατὰ τὰς 26 Ἀπριλίου—2 Μαΐου π. ἡμ.· τὸ αὐτὸ ἀναλόγως συμβαίνει καὶ ὡσαύτως ἡ 15 Νισάν πίπτει ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ τῆς ἐβδομάδος καὶ ἀπὸ τῆς 20-25 Ἀπριλίου, μεταξὺ δὲ τῶν ὑπολοίπων ἡμερῶν τῆς περιόδου ταύτης (20-25 Ἀπριλίου π. ἡμ.) δὲν ὑπάρχει Κυριακὴ· ἐν ταῖς περιπτώσεσιν ὅμως ταύταις προσβάλλεται καὶ ἀθετεῖται προφανῶς ἡ σπουδαιότερη ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν διάταξις καὶ παράδοσις καθ' ἣν τὸ Πάσχα δέον νὰ εορτάζεται πάντοτε ἐντὸς τοῦ ὁρίου τῶν 35 πρώτων ἡμερῶν τοῦ ἔαρος μετὰ τὴν εαρινὴν ἰσημερίαν· ἡ δὲ διάταξις αὕτη εἶναι, ὡς γνωστὸν, ἀναγκαῖα συνέπεια τῆς περὶ τοῦ Πάσχα ἀποφάσεως τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἐκ τῶν ἐξημένων ἐξάγεται ἐμφανῶς ὅτι οὐτε αἱ Συνοδικαὶ διατάξεις, οὐτε ἡ παράδοσις καὶ πράξις τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβάλλουσιν εἰς ἡμᾶς τὴν ὑποχρέωσιν ἵνα ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς εορτῆς τοῦ Πάσχα λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν εορτὴν τοῦ παρὰ τὰς διατάξεις τῆς Π. Διαθήκης καθοριζομένου Πάσχα τῶν συγχρόνων Ἰουδαίων· ἡ δὲ προφανὴς ἀθέτησις αὐτῆς τῆς περὶ τοῦ Πάσχα ἀποφάσεως τῆς ἀνωτάτης ἐν Νικαίᾳ Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, εἰς ἣν μοιραίως, ὡς ἀνωτέρω ἀναγράφομεν, περιπίπτομεν, θέλοντες ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς εορτῆς τοῦ Πάσχα νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου καθοριζόμενον Πάσχα τῶν συγχρόνων Ἰουδαίων, ἐπιβάλλει, ὡς εἰκόσ, εἰς ἡμᾶς τὸ καθήκον, ὅπως ἀδιαφόρως ἔχωμεν πρὸς τὴν πασγάλιον εορτὴν τῶν συγχρόνων Ἰουδαίων, ἐφ' ὅσον αὕτη δὲν συμπίπτει τῇ αὐτῇ μετὰ τοῦ Νομικοῦ Φάσχα ἡμέρᾳ· τὴν αὐτὴν γνώμην διατυποῖ καὶ ὁ διάσημος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου C. Chiricesco γράφων:

«Du moment que les Juifs ont cru devoir renoncer au 14 Nissan en tant que date de leur Pâque d'après l'Ancienne Loi, date que les Saints Pères de Nicée ont eu en vue quand ils ont prononcé leur décision pascale, nous sommes en droit de nous considérer dispensés de toute préoccupation au sujet de coïncidences qui pourraient survenir entre les Pâques des Chrétiens et la Pâque juive, aidés en cela par les pratiques observées par l'Eglise et remontant à l'époque qui a suivi immédiatement le premier Synode oecuménique...quant à nous, nous devons respecter la tradition de nos Pères qui consiste à ne célébrer nos Pâques qu'après les Juifs, avec la condition toutefois de ne point transgresser la Loi, en fêtant Pâques après le 25 Avril, car quel qu'ait été le temps écoulé qui a servi à consacrer l'usage et quelle qu'ait été la réserve observée par l'Eglise à son endroit, il devient désuet dès que l'on constate qu'il est en opposi-

λεῖν τὸ Πάσχα, τοῦτον ἡ Αγία Σύνοδος ἐνετύθεν tition avec une loi écrite, qui est dans notre cas, la Loi pascale de Nicée» («Le Comput Pascal» σελ. 38).

Καὶ ἀληθές μὲν ὅτι ἐπαυσε ἡδη ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἡ σύμπτωση τοῦ Χριστιανικοῦ μετὰ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πάσχα· τοῦτο ὅμως δὲν οφείλεται εἰς τὸν Πασχάλιον ἡμῶν Κανόνα, καθόσον εἶναι προφανές ὅτι, ἂν διὰ τοῦ Πασχάλιου ἡμῶν Κανόνος εἶναι δυνατόν νὰ προλαμβάνηται ἡ σύμπτωση τοῦ Χριστιανικοῦ Πάσχα μετὰ τοῦ Ἰουδαίου δὲν ἔπρεπε νὰ λάβωσι χώραν αἱ ἀνωτέρω ἀναφερομένα συνεχῆς συμπτώσεις, αἵτινες ἰδίᾳ παρατηροῦνται κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Ἑβραϊκοῦ Ἡμερολογίου αἰῶνας. Ἄλλ' ἡ παρατηρούμενη ἡδη ἔλλειψις τῆς συμπτώσεως τοῦ Χριστιανικοῦ μετὰ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πάσχα προέρχεται ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς προεμπέσεως, τῆς διαφορᾶς τοῦτέστιν ἣτις ὑπάρχει μετὰ τοῦ ἡλιακοῦ καὶ τοῦ σεληνιακοῦ ἔτους καὶ τοῦ λάθους τῶν ἐκκλησιαστικῶν πανσελήνων συνεπείᾳ τοῦ ἐσφαλμένου ὑπολογισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν ἀρχαῖον κύκλον τοῦ Μέτωνος καὶ ὅπερ ἀνέχεται ἡδη εἰς πέντε περιτοῦς ἡμέρας, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου θέλει ἀξάνει, ἂν δὲν ληφθῆ πρόνοια πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν καὶ συνεπῶς ἐτι περισσότερον θέλουσι συντελεῖ ὥστε ν' ἀποφεύγηται ἡ σύμπτωση τοῦ Χριστιανικοῦ Πάσχα μετὰ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ. Τὸ τοιοῦτον ὅμως εἶναι πρόδηλον ὅτι δὲν δύναται οὔτε πρέπει νὰ ἐμποδίσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, ἵνα προβῆ εἰς τὴν διόρθωσιν τοῦ σφάλματος τῶν ἐκκλησιαστικῶν πανσελήνων, ἔστω καὶ ἂν διὰ τῆς διορθώσεως αὐτῶν ὡς καὶ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας πρόκειται ἵνα καταστῶσι καὶ πάλιν ἐμφανεῖς αἱ δυσχερεῖαι, αἵτινες προέβαλον ἅμα τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ νέου ἑβραϊκοῦ ἡμερολογίου καὶ συνεπῶς ἐπαναρχίῃ καὶ πάλιν ἡ σύμπτωση τοῦ Χριστιανικοῦ Πάσχα μετὰ τοῦ παρὰ τὰς διατάξεις τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας καθοριζομένου Πάσχα τῶν συγχρόνων Ἰουδαίων, ἐφ' ὅσον εἶναι βέβαιον καὶ ἀναντίρρητον ὅτι ὑφισταμένου τοῦ σφάλματος τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας καὶ τῆς πανσελήνου, ἐπιτυγχάνεται μὲν ἡ ἀποφυγὴ τῆς συμπτώσεως τοῦ Χριστιανικοῦ Πάσχα μετὰ τοῦ παρανόμου Ἰουδαϊκοῦ, παραβαίνεται ὅμως συγχρόνως καὶ ἀθετεῖται ἡ περὶ τοῦ Πάσχα ἀπόφασις τῆς Ἀ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐν ᾗ διορθουμένου τοῦ σφάλματος τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας καὶ τῆς πανσελήνου, θὰ λαμβάνη μὲν ἐπίστευτο ἄνευ ἡμῶν ἡ σύμπτωση τοῦ Χριστιανικοῦ Πάσχα μετὰ τοῦ παρανόμου Ἰουδαϊκοῦ, θὰ ἐπιτυγχάνηται ὅμως ἀσφαλῶς ἡ ἀπαράβατος τήρησις τῆς περὶ τοῦ Πάσχα ἀποφάσεως τῆς ἐν Νιζαΐᾳ Συνόδου καὶ θὰ ἐορτάζηται τὸ Χριστιανικὸν Πάσχα πάντοτε μετὰ τὸ πραγματικὸν κανονικὸν Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, ἣτοι τὸ Νομικὸν Φάσκα, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ πεντηκονταετοῦς πασχαλίου πίνακος τοῦ διασημοῦ καθηγητοῦ κ. Δ. Αἰγινήτου (δρ. «Ὁρθοδοξία» ἐτ. Α'. τευχ. 5, 1926 σελ. 164—165). Τοῦτον οὕτως ἐχόντων εὐνόητον ὅτι τὸ μόνον ἐπιβαλλόμενον εἰς ἡμᾶς καθήκον εἶναι ὅπως ἀπαραιτήτως προσέχωμεν ἵνα φυλάττηται ἀπαρεγκλίτως ἡ περὶ τοῦ Νομικοῦ Φάσκα διάταξις τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνεπῶς τὸ Πάσχα ἡμῶν τελῆται πάντοτε ἀπαράβατος μετὰ τὴν πρώτην ἑαρινὴν πανσέληνον καθ' ἣν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας δεόν νὰ τελῆται καὶ τὸ Πάσχα τῆς Π. Διαθήκης ἣτοι τὸ Νο-

ἡδη ἀλλότριον ἔκρινε τῆς Ἐκκλησίας», ὁ δὲ Βαλσαμῶν ἐν τῇ ἐριμηνείᾳ τοῦ Ζ'. Ἀποστολικῶν κανόνων ἀναγράφει: «εορτάζομεν δὲ τοῦτο (τὸ Πάσχα) οὐχ ὅτε τὸ Ἰουδαϊκὸν Πάσχα ἐπιτελεῖται ἀλλὰ μετὰ τοῦτο, δηλονότι μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν καὶ μετὰ τὴν ἰδ. ἡμέραν τοῦ πρώτου μηνός, ἣτοι τῆς πρώτης σεληνῆς τοῦ Μαρτίου μηνός ἐν τῇ αὐτῇ μέντι εβδομαδί, ὅτι καὶ τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀνάστασις οὕτω τότε γέγονασιν⁸ καὶ 3) μετὰ τὴν πανσέληνον ἣτις ἔσται ἡ συμπίπτει μετὰ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας. «Ἐἰ τις Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος τὴν ἁγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν πρὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας μετὰ Ἰουδαίων ἐπιτελέσει καθαιρεῖσθω»⁹. «δεῖ ὑμᾶς, ἀδελφοί, τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα ἀκριβῶς ποιεῖσθαι μετὰ πίστεως ἐπιμελείας μετὰ τὴν ἰσημερινὴν ὅπως μὴ δις τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐνὸς παθήματος μνείαν ποιῆσθε, ἀλλ' ἅπασι τοῦ ἔτους τοῦ ἅπασι ἀποθανόντος»¹⁰ ὁ δὲ Ματθ.

μικρον Φάσκα. Ἐν συνεχείᾳ τῶν εἰρημένων θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ προσθέσωμεν καὶ ταῦτα ἣτοι ἀφ' ἐνὸς ὅτι διὰ τῆς ἐκφράσεως «Πεσάχ τῶν Ἰσραηλιτῶν», ἡ ὁποία ἀναγράφεται ἐν τῇ στήλῃ τῶν Πασχαλίων εἰς τινὰς νεωτέρας ἰδίᾳ ἐκδόσεις τῶν Ὁρολογίων καὶ Ἡμερολογίων, ἐννοεῖται τὸ Πάσχα τῶν συγχρόνων Ἰουδαίων, τὸ ὁποῖον, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων, πρέπει μὲν νὰ εἶναι συμφώνως τῇ Μωσαϊκῇ Νομοθεσίᾳ τὸ αὐτὸ καὶ νὰ ἐορτάζηται συνεπῶς τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ἡμερομηνίᾳ μετὰ τοῦ Νομικοῦ Φάσκα συνεπείᾳ ὁμοῦ τῶν εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν Ἡμερολόγιον καὶ τὴν ἐορτὴν τοῦ Νομικοῦ Φάσκα γενομένων, ὡς ἀνωτέρω εἰρηται, μεταβολῶν δὲν συμβαίνει τοῦτο ἐν τῇ πραγματικότητι, ὡς βεβαιουται καὶ ἐκ τῆς παρατηρουμένης ἐν ταῖς ἡμερομηνίαις ἀμφοτέρων διαφορᾶς. δι' ὃ καὶ δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι εἶναι διάφορα ἀλλήλων ἐν τῇ ἐφαρμογῇ, καὶ ἀφ' ἑτέρου, ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ ἑβραϊκὸν τοῦτο Πάσχα ἢ τὸ Πεσάχ τῶν Ἰσραηλιτῶν δὲν συμπίπτει τῇ αὐτῇ μετὰ τοῦ Νομικοῦ Φάσκα ἡμέρᾳ καὶ ἡμερομηνίᾳ, οὐδεμίαν ἐκκλησιαστικὴν ὑποχρέωσιν ἔχομεν ὅπως λαμβάνωμεν τοῦτο ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ καθορισμῶ τοῦ χριστιανικοῦ ἡμῶν Πάσχα, ὡς ἐξάγεται ὁσαύτως ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναγραφόμενων. Λαμβανομένων ὅθεν ἑστων ὑπ' ὄψιν ἅμα δὲ καὶ ὅτι ἐν τῇ στήλῃ τῶν Πασχαλίων δεόν καὶ ἡδη, ὡς καὶ ἄλλοτε, νὰ ἀναγράφονται μόνον αἱ μετὰ τοῦ Πάσχα σχετιζόμεναι ἐκκλησιαστικαὶ ἡμῶν ἐορταὶ καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα συναφῆ στοιχεῖα, προκύπτει προδήλως τὸ συμπέρασμα, ὅτι κακῶς εἰθίσται ἡ ἀναγραφὴ ἐν τῇ στήλῃ τῶν Πασχαλίων τοῦ συγχρόνου ἑβραϊκοῦ Πάσχα ἢ τοῦ ἄλλως λεγομένου Πεσάχ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἅτε στερομένου παντάπασιν ἐκκλησιαστικῆς σημασίας καὶ ὅτι τοῦτο κοινωνικὴν μόνον σημασίαν ἔχον δι' ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς δύναται καὶ δεόν νὰ σημειώνηται ἐν ἄλλῃ στήλῃ καὶ σελίδι τῶν Ἡμερολογίων, ὡς ἐνδιαφέρον εἰς ἡμᾶς μόνον ἀπὸ κοινωνικῆς ἐπόψεως διὰ τὸν κοινωνικὸν ἡμῶν βίον.

7. Συνοδ. Ἀντιοχ. καν. Α'.

8. Ραλ. καὶ Ποτλ. Τομ. Β', σελ. 11.

9. Ἀποστ. Κανὼν Ζ'.

10. Ἀποστ. Διατ. Βιβλ. Ε'. κεφ. ΙΖ'.

Βλαστάρης λέγει «ἀγειν τε τὴν ἑορτὴν (τοῦ Πάσχα. εὐθύς τῇ πρώτῃ μετὰ τὴν ἰσημερίαν πανσελήνω.»¹¹⁾

11. Ράλ και Ποτλή IV, Τόμ. σελ. 407.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΚΑΝΟΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝ ΡΩΣΙΑΙ ΕΚΚΛΗΣ. ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Δ'. [10]

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ
ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΕΝ ΡΩΣΙΑ ΜΕΡΙΑΔΑΣ

Μετ' ἐνδιαφέροντος και ἰδιαιτέρας προσοχῆς παρακολουθήθη ἡ στάσις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐναντι τῆς ἐν Ρωσίᾳ καταστάσεως. Ἡ στάσις αὕτη ἀνεπιφυλάκτως εὐμενῆς τὸ κατ' ἀρχάς πρὸς τὸν Τύχωνα ἐξεδηλώθη σὺν τῇ περαιτέρω ἐξελίξει τῆς καταστάσεως ὡς διστακτικὴ τις ἐπιφύλαξις ἀπέναντι ἀμφοτέρων τῶν μεριδῶν, ἐπειδὴ οὐδετέρω τούτων παρουσιάζεται ἀπηλλαγμένη εὐθυγιῶν διὰ τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν, ἐξ ἴσου δ' ἀμφοτέρωι ὑπόκεινται εἰς τὸ καθήκον, ἵνα δι' ἀμοιβαίας συνεννοήσεως και ὑποχωρήσεων συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τῆς εἰρήνης.

Πράγματι, ἅμα τῇ κατὰ τὸ ἔτος 1922 ἐπισυμβάσῃ συλλήψει τοῦ Τύχωνος ὑπὸ τῶν Σοβιετικῶν ἀρχῶν, ὁ τότε πατριάρχης Κων)λεως Μελέτιος Δ'. (νῦν Ἀλεξανδρείας) ἐξέφρασε πρὸς τὸν Κιέβου Ἀντώνιον τὴν συμπάθειαν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας διακομμένης ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς. Κατὰ δὲ τὴν 24 Ἀπριλίου 1923 ἡ σύνοδος και τὸ μικτὸν συμβούλιον τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου ἀπεφάσισαν ὑπὲρ τὴν προεδρείαν τοῦ Μελετίου νὸ εἰδοποιηθῆ ὁ ἐν Μόσχᾳ ἀντιπρόσωπος, ὅτι ἡ Μεγάλη ἐκκλησία οὐ μόνον δὲν θ' ἀπέστειλεν ἀντιπροσώπους εἰς τὸ δικαστήριον τὸ ὑπὸ τῆς Ζώσης ἐκκλησίας κατὰ τοῦ Τύχωνος καταρισθέν, ἀλλὰ και συνίστα εἰς τοὺς ρώσους ἱεράρχας ν' ἀπόχωσιν αὐτοῦ, καθ' ὅσον ὀλοκλήρως ἡ ὀρθοδοξία ἀπέβλεπε πρὸς τὸν Τύχωνα ὡς πρὸς ὀμολογητήν. Παρὰ πᾶσαν δὲ τὴν συμπάθειαν, τὴν ὁποίαν ὁ ἐν Μόσχᾳ ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου Ἰακώβος Βατοπαιδινὸς ἐδείκνυε και τότε και μετέπειτα πρὸς τὴν συνοδικὴν ἐκκλησίαν, φθάσας μέχρι τοῦ σημείου ὥστε τὴν 7 Ἰουλίου δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ νὰ συστήσῃ εἰς τὸ Οἶκου. Πατριαρχεῖον ὅπως ἀναγνωρίσῃ τὴν Συνοδικὴν ἐκκλησίαν και ἐπιδιώξῃ τὴν παραίτησιν τοῦ Τύχωνος, ὁ Μελέτιος ἀκόμη και τὴν 4 Ἰουλίου 1923 ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν Κιέβου Ἀντώνιον, ἀνακοινῶν ψήφισμα τοῦ Πανορθόδοξου συνεδρίου Κων)λεως, ἐδήλου, ὅτι τὸ μὲν Οἶκου Πατριαρχεῖον δὲν ἐθεώρει ὡς κανονικὴν και ἔγκυρον τὴν καθαίρεσιν τοῦ Τύχωνος, τὸ δὲ πανορθόδοξον συνέδριον «πληροφωρηθὲν περὶ τῶν κατὰ τὴν τοπικὴν σύνοδον τῆς Μόσχας, ἥτις μετὰ τῶν ἄλλων ἀντικανονικῶν ἀποφάσεων ἔλαβε και τὴν ἀπόφασιν νὰ καθαίρῃ τὸν ἐγκάθειρτον πατριάρχην Τύχωνα, ἀπεφάσισεν ὀμοφώνως νὰ κηρυχθῆ κατὰ τῆς Συνοδικῆς ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τὰς μεταρρυθμίσεις χα-

ρακτηρίζει ὡς ἀντικανονικὰς»¹. Ἐπελθούσης τῆς ἐκδιώξεως τοῦ Μελετίου ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐπειδὴ ὁ ἐν Μόσχᾳ πατριαρχικὸς ἀντιπρόσωπος διὰ τῆς εὐμενοῦς στάσεως αὐτοῦ πρὸς τὴν Συνοδικὴν ἐκκλησίαν παρεῖχεν ἀφορμὰς παρεξηγήσεων, καθ' ὅσον οἱ τῆς Συνοδικῆς ἐκκλησίας ἐξώγονον τὴν σημασίαν τῆς τοιαύτης εὐμενοῦς, ἀλλὰ και ἰδιωτικῆς ὀλως στάσεως, ὁ Τοποτηρητῆς τοῦ Οἴκου θρόνου Καισαρείας Νικόλαος κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1923 ἀνῆρσε τὰς κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα δημοσιευθείσας εἰδήσεις ἐν τῇ ἔφημερίδι «Νακανοῦνε», καθ' ἃς οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Πατριαρχῶν Κων)λεως Ἰακώβος και Ἀλεξανδρείας Παῦλος ἀνεγνώριζον οὐχὶ τὸν Τύχωνα, ἀλλὰ τὴν σύνοδον τῆς Ζώσης Ἐκκλησίας². Μολονότι δὲ ἡ ἀναίρεσις αὕτη δὲν ἀνταπεκρίνετο ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰ πράγματα, καθ' ὅσον ὁ πατριαρχικὸς ἀντιπρόσωπος Ἰακώβος Βατοπαιδινὸς ἐμφανῶς ἐξεδήλου τὰς ὑπὲρ τῆς συνοδικῆς Ἐκκλησίας συμπαθείας του μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ φέρηται ἐν δηλώσει μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του γενομένης, ὅτι ἀπεκηρύττε μὲν τὸν Τύχωνα, ἀνεγνώριζε δὲ τὴν Συνοδικὴν ἐκκλησίαν³, ἐν τούτοις ἐμαρτύρει ἐμφανῶς περὶ τῶν ἐπισήμων διαθέσεων τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου.

Ὁ τῇ 6 Δεκεμβρίου 1923 ἐκλεγείς διάδοχος τοῦ Μελετίου Γρηγόριος Ζ' ἐν τῇ ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1923 ὑπ' ἀριθ' 5856 ἐπιστολῇ του πρὸς τὸν Κιέβου Ἀντώνιον ἀπεκάλεσεν «ἀρπαγὰς ἀνόμους τῆς ἐκκλησ. ἀρχῆς ἐν Ρωσίᾳ» τοὺς τῆς Συνοδικῆς ἐκκλησίας, τὸν δὲ Τύχωνα ἐχαρκτήρισεν ὡς «μόνον νόμιμον ἀνώτατον ἀρχηγὸν τῆς ἐκκλησ. ἀρχῆς τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας», και ἠύχετο τὸν πλοῦτον τῶν θείων χαρῶν ἐπὶ τῆς ἁγίας ἀδελφῆς ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας και τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Τύχωνος⁴. Ὑπέικων ὅμως ὁ Γρηγόριος εἰς ἐκκλήσεις τοῦ Μητροπολίτου Εὐδοκίμου, ὅστις δι' ἐπιστολῆς, ἐν ἣ συνυπεγράφοντο και δέκα ἐπτὰ ἄλλοι ἀρχιερεῖς Ρῶσοι, παρεκάλει αὐτόν, ἵνα παρέμβῃ πρὸς εἰρήνευσιν τῆς Ρωσικῆς ἐκκλησίας, και εἰς συστάσεις τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Πατριαρχείου Ἰακώβου Βατοπαιδινοῦ και τοῦ τοῦτον ἀπὸ τοῦ 1924 διαδεξαμένου Βασιλείου Δημοπούλου εὐνοϊκῶς ἐχόντων πρὸς τὸ νέον ἐκκλ. ἀθεστώως, ἐδέχθη τὸ ρωσικὸν ζήτημα ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον συζητήσεως ἐν τῇ I. Συνόδῳ τοῦ Πατριαρχείου. Ὄντως δὲ εἰσήχθη τοῦτο εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς 17 και τῆς 30 Ἀπριλίου και τῆς 6 Μαΐου 1924 και ἀπεφασίσθη ἀφ' ἑνὸς μὲν ν' ἀποσταλῆ εἰς Ρωσίαν ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τριῶν μητροπολιτῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Θυατείρων Γερμανοῦ πρὸς ἐπιτόπιον ἔρευναν τῶν πραγμάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ καταργηθῆ μὲν πρὸς

1. Τσερκόβννα Βιεντομόστι 1923 No 7—8 και 15—16 σελ. 4. Σ. Τροήσκη ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 35 και ἐξῆς. Irénicon tome IX p. 21. M. d' Herbigny et Deubner ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 181.

2. Σ. Τροήσκη ἀθόθι σελ. 41.

3. Ἐκκλησία 2 Φεβρουαρίου. 1924 σελ. 337.

4. Τροήσκη ἐνθ' ἀνωτ. Τσερκόβννα Βιεντομόστι Ἰανουαρίου 1—15 τοῦ 1926 No 1—2 σελ. 3. M. d' Herbigny et A. Deubner ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 183.

καίρῳ τὸ ρωσικὸν πατριαρχεῖον, νὰ ἐκφρασθῆ δὲ πρὸς τὸν Τύχωνα ἡ εὐχή, ὅπως παραιτηθῆ θυσιαζόμενος ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου τρυ, ἵνα διευκολυνθῆ ἡ εἰρήνευσις αὐτοῦ. Αἱ τοιαῦται ἀποφάσεις καὶ εὐχαὶ τῆς ἐν Κων)λει συνόδου ἀνεκοινώθησαν προφορικῶς εἰς τὸν Τύχωνα τῆ 6 Ἰουνίου ὑπὸ τοῦ ἐν Μόσχα πατριαρχικοῦ ἀντιπροσώπου¹.

Ὅσονδήποτε καὶ ἄν οἱ Τυχωνικοὶ δυσηρεστήθησαν ἐκ τῶν προτάσεων τούτων αὐταὶ ἦσαν σκόπιμοι καὶ ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐνδεδειγμένοι. Πείθεται δὲ τις περὶ τούτου, ὅταν λάβῃ ὑπ' ὄψει του, ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ὁ βικάριος τοῦ Τύχωνος ἀρχιεπίσκοπος Κρουτίτσκις Ἰλαρίων, εἰς ἐκ τῶν κυριωτέρων συνεργατῶν αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ ἰδίου χειροτονηθεὶς ἐπίσκοπος τῆς παρὰ τὴν Μόσχαν κωμοπόλεως Βερέγχα τὴν 12 Μαΐου 1920 καὶ προαχθεὶς ἔπειτα ὑπ' αὐτοῦ εἰς ἀρχιεπίσκοπον, συνεβούλευσε καὶ οὗτος τὸν Τύχωνα νὰ παραιτηθῆ πρὸς εἰρήνευσιν τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας².

Ἄλλ' ὁ Τύχων ἐκ τῆς προτάσεως ταύτης ἐχολώθη³

1. Γενέκιον ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 22. Τροήκη αὐτόθι.

2. Γενέκιον τομ. VIII pag. 529.

3. Ἐν ἐπιστολῇ του ὁ Τύχων πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Γρηγόριον Ζ' ἐκφράζει τὴν ἐκπληξίν του, διότι ἐνεργῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς προηγηθείσης συνεννοήσεως μετ' αὐτοῦ ὡς νομίμου ἀντιπροσώπου καὶ Πρώτου ὁλοκλήρου τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θὰ ἐπενέβαινε εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς αὐτοκεφάλου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Αἱ ἱεραὶ σὺνοδοι (2 καὶ 3 καν. τῆς Β' Οἰκουμ. καὶ ἄλλοι) πάντοτε παρεχώρησαν καὶ παραχωροῦν μέχρι σήμερον τὸ πρωτεῖον εἰς τὸν ἐπίσκοπον Κων)πόλεως ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀρχηγούς τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, πρωτεῖον ὅμως τιμῆς καὶ οὐχὶ ἐξουσίας. Οὐδὲ πρόπει νὰ λησμονώμεν ὅτι ἄλλος κανὼν παραγγέλλει ὅτι οἱ ἐπίσκοποι δὲν πρέπει ἀπρόσκλητοι νὰ υπερβαίνωσι τὰ ὅρια τῆς ἰδίας των ἐπαρχίας εἴτε πρὸς χειροτονίαν, εἴτε δι' ἄλλον τινα ἐκκλησιαστικὸν διακανονισμόν. Καὶ διὰ τοῦτο οἰαδήποτε ἀπόπειρα ὑπὸ οἰαδήποτε ἐπιτροπῆς ἐνεργούσης ἀνεξαρτήτως ἐμοῦ ὑπὸ τὴν ἰδιότητά μου ὡς μόνου νομίμου καὶ Ὁρθοδόξου Πριμάτου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἄνευ τῆς γνώσεως ἐμοῦ θὰ ἀπορριφθῆ ἀπὸ τὸν Ὁρθόδοξόν Ρωσικὸν λαὸν καὶ θὰ προκαλέσῃ μεγαλύτεραν ἀνησυχίαν καὶ ταραχὴν ἀντὶ εἰρήνης» (Τσερκόβνα Βιεντομόσκι Ἀπριλίου 1—15 1925 Νο 7—8 σελ. 3). Οἱ τοιοῦτοι ὁμως ἰσχυρισμοὶ τοῦ Τύχωνος θὰ ἠδύναντο νὰ χαρακτηρισθῶσι ὡς ἥμισυ βάσιμοι, πρῶτον. διὰ τὸ ὅτι τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον ὡς ἡ πρωτόθρονος ἐκκλησία, ἔξ ἧς προήλθε καὶ αὐτὴ ἡ Ρωσικὴ, ἔχει τὴν μέριμναν τῶν ἐμπεριστατῶν ἐκκλησιῶν, οὐ μόνον τῶν ἐξ αὐτοῦ προελευσῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν λοιπῶν πατριαρχείων, ἅτινα τὴν μέχρι σήμερον ὑπαρξίν αὐτῶν ὀφείλουσιν εἰς τὰς ἐν τῷ πνεύματι τῆς μεριμνῆς ταύτης γενομένας ἐπεμβάσεις ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου. Δεύτερον δέ, διότι ἐφ' ὅσον ὁ ὑπὸ τῆς Τοπικῆς συνόδου τοῦ 1917 καταρτισθεὶς καταστατικὸς τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ μνημονευθέντι ἀρθρῷ δεκάτῳ, ὀρίζει, ἵνα εἰς τὴν δίκην τοῦ πατριάρχου συμπαραίστανται, εἰ δυνατόν, καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν λοιπῶν πατριαρχείων, ἀναγνωρίζει ἐμμέσως καὶ τὴν ἐπὶ

καὶ καθὼς ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Vestnik τῶν ἀνακαινιστῶν (1927 π^ο 3) ἔπαυσεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης νὰ μνημονεύῃ ἐν τοῖς διπτύχοις τοῦ Οἴκουμ. Πατριάρχου. Παρὰ ταῦτα ὁ πατριάρχης Γρηγόριος εἰς ἀπάντησιν ἐρωτήματος, τεθέντος αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Καντερβουρίας ἐδήλωσεν, ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τὴν Ζῶσαν ἢ Συννοδικὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ μόνον τὸν Τύχωνα, οὐδ' ἐσκέφθη ποτὲ νὰ δικάσῃ αὐτόν, ἀνήγγελλε δὲ συγχρόνως, ὅτι ἡ ἀναχώρησις τῆς μνημονευθείσης ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς ἐματαιώθη ὀριστικῶς.

Αἱ πρὸς τὸ Τυχωνικὸν καθεστὼς διαθέσεις τοῦ Γρηγορίου παρεξηγήθησαν πολὺ περισσότερον ἐκ τῶν μέτρων, τὰ ὅποια ἐπὶ τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ κατ' ἀνάγκην ἐλήφθησαν κατὰ τῆς περὶ τὸν Κιέβου Ἀντωνίων συνόδου τοῦ Κάρλοβιτς καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἐξαρχωμένων ὑπερορίων ρώσων ἐπισκόπων, οἵτινες ἄκρως ἀντιτιθεμένας πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἀντιλήψεις ἔχοντες ἐξετράπησαν εἰς υπερβασίας, ἀποπειράθεντες νὰ ἐγκαταστήσωσι παρὰ ταῖς ἡδὴ κανονικῶς διοικουμέναις ὀρθοδόξαις ἐπισκοπαῖς ἰδίους ρώσους ἐπισκόπους διὰ τοὺς ρώσους ὀρθοδόξους, χωρίζοντες τοὺς τῶν λοιπῶν κατὰ τόπους ὀρθοδόξων ποιμνίων, κράτος ἐν κράτει καθιδρύοντες. Ἄλλὰ τὰ μέτρα ταῦτα κατὰ τῶν τοιούτων ὑπερβασιῶν θὰ ἐλάμβανεν ἀσφαλῶς καὶ ὁ προκατόχος τοῦ Γρηγορίου Μελέτιος, ὁ τοσοῦτον εὐμενῶς ἐκδηλωθεὶς ὑπὲρ τοῦ Τύχωνος καὶ τῆς μερίδος αὐτοῦ, ὡς τοῦτο ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἐπὶ κατακρίσει τῆς συνόδου τοῦ Κάρλοβιτς ληφθεισῶν ἀποφάσεων τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συνόδου κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1927 ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ τοῦ Μελετίου¹. Δέον νὰ διακρίνωμεν σαφῶς μεταξὺ τῶν ἀπέναντι τῆς Τυχωνικῆς μερίδος διαθέσεων τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου καὶ τῶν ἀπέναντι τῆς συνόδου τοῦ Κάρλοβιτς καὶ τῶν λοιπῶν ὑπερβασιῶν τῶν ρώσων ὑπερορίων ἐπισκόπων, κατὰ τῶν ὁποίων ἐξεδηλώθη γενικὴ ἀποδοκιμασία ἐκ μέρους τῶν ἐκκλησιαστικῶν κύκλων. Τὸ δίκαιον ἄλλως τε καὶ τὸ κανονικὸν τῆς πολιτείας τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ζ', ἐναντι τῆς συνόδου τοῦ Κάρλοβιτς καὶ τῶν ὑπερορίων Ρώσων ἀνεγνώρισεν οὐ μόνον αὐτὸς ὁ Τύχων δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1924 γραφείσης, ἀλλὰ βραδύτερον καὶ αὐτὸς ὁ Κιέβου Ἀντωνίος, ὅστις ὁμολόγησεν, ὅτι ὁ Γρηγόριος ἐναντι τῶν ἐν Κων)λει ὑπερορίων Ρώσων ἐπισκόπων δὲν υπερέβη τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ὡς Κυριάρχου ἐπισκόπου².

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

σκοπῇ βεβαιώτερας πληροφορίας τοῦ Πατριαρχείου ἐγγυτέραν τῶν πραγμάτων ἐξέτασιν καὶ παροχῆς συμβουλῶν καὶ προτροπῶν εἰρηνεύσεως, διότι τοιοῦτον χαρακτηρὰ θὰ ἐνεῖχεν ἢ ἀποστολὴ τῆς ἐπιτροπῆς.

1. Κατὰ τὰς ἀποφάσεις ταύτας ἡ ἐν Κάρλοβιτς σύνοδος κηρύττεται ἀντικανονικὴ καὶ ἀντικειμένη εἰς τὴν ἀνέκαθεν ἰσχύουσαν ἐν τῇ Ὁρθοξ. ἐκκλησίᾳ τάξιν καὶ πράξιν, ὁ Ἀντωνίος δὲ καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἀρχιερεῖς ἀξιούντες νὰ παρίστανται ποιμένες ξένων ἐπαρχιῶν, κριταὶ καὶ διατητῶν ἄλλων μητροπολιτῶν, παραβαίνουσιν ὀρισμένους ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας. (Ὁρθοδοξία 31 Αὐγούστου 1927 σελ. 234).

2. M. d' Herbigny et A. Deubner ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 193.

ΔΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΑΜΒΩΝΑ

ΟΜΙΛΗΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ

47.

Πάντα ματαιότης...
(Κυρ. Θ'. Λουκά—20 Νβρίου)

«... Ἄ δὲ ἠτοίμασας, τί νί ἔσται!»
(Λουκ. ιβ'. 20).

Σπαρακτική πράγματι ἡ εἰκὼν τοῦ πλουσίου τῆς σημερινῆς παραβολῆς (Λουκ. ιβ'. 16—21)... Δὲν βλέπετε εἰς αὐτὴν καὶ τοῦ σημερινοῦ αἰῶνος τὴν εἰκόνα; «Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν» δὲν ἔχει ποῦ νὰ στηριχθῆ καὶ ἄσκοπον εἰς τὸ τέλος βλέπει ὀλόκληρον τὴν πολυώδυνον ὑπὲρ τοῦ πλοῦτου φροντίδα του πᾶς ὅστις λησμονεῖ—ἔστω καὶ πρὸς καιρὸν—ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ἐνταῦθα παροικίας!.. Πικρὰ ἢ ἀλήθεια δι' ἐκείνον, ὅστις δὲν ζῆ εἰ μὴ διὰ τὸν χρυσὸν καὶ διὰ τοῦ κόσμου τὰς ἡδονάς!... Εἶναι ὅμως ἀλήθεια, ἀναμφισβήτητος ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὸ ἱερὸν λόγιον: «Ματαιότης ματαιότητων, τὰ πάντα ματαιότης» (Ἐκκλησ. α'. 2).

Α'.—Ποῦ εἶναι ὁ πλοῦτος, τὰ ἀνάκτορα, οἱ θρόνοι, αἱ κολακείαι, αἱ κατακτήσεις ὄλων ἐκείνων, ὅσοι διέπρεψαν εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν—ὄχι διὰ τὴν ἀρετὴν των καὶ τὴν σοφίαν των—διὰ τὴν χλιδὴν καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ βίου;

Ποῦ εἶναι πάντες ἐκείνοι, ὅσοι ἤλπισαν ἐπὶ τὸν πλοῦτον καὶ ἐπὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν;

«Πάντα κόνις, πάντα τέφρα, πάντα σκιά...» ψάλλει πολὺ δικαίως καὶ ἐν πλήρει τῆς πραγματικότητος ἐπιγνώσει ἡ Ἐκκλησία μας...

Μήπως εἶναι δυνατόν νὰ διακρίνη τις τὴν τέφραν ἢ τὰ ὄστα τοῦ βασιλέως, ἢ τοῦ στρατιώτου, τοῦ πλουσίου, ἢ τοῦ κένητος, τοῦ σοφοῦ, ἢ τοῦ ἀμαθοῦς;

Δὲν εἶναι ἀνάγκη φιλοσοφίας; ἀρκεῖ μία καὶ μόνη ἐπίσκεψις ἐνὸς ἀνοικτοῦ τάφου; δὲν βλέπει τις ἐκεῖ εἰ μὴ «ὄστα γεγυμνωμένα»...

Ποῦ θὰ εἶναι ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ὅλοι οἱ θησαυροί, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ὀλόκληροι ζῶσι σήμερον δαπανῶνται;...

Καὶ πρὸς τὸν ἰσχυρότερον καὶ πρὸς τὸν πλουσιώτερον καὶ πρὸς τὸν εὐδαιμονέστερον (;) ἐγώστην τῆς ἐποχῆς μας ἀπευθύνεται τὸ τραγικὸν ἐρώτημα: «Ἄ δὲ ἠτοίμασας, τί νί ἔσται;»

Β'.—Καὶ ὅμως ὁ κόσμος τῆς ἁμαρτίας δὲν διστάζει καὶ τὸ ἀνθρώπινον αἷμα ἀκόμη νὰ χύνη χάριν τῶν τόσον ἀβεβαίων τοῦ πλοῦτου θησαυρῶν!... Τί ἄλλο ἀποδεικνύει ἢ πρόσφατος ἀκόμη ἀνθρωποσφαγὴ τῶν τελευταίων ἐτῶν; Τί ἄλλο ἀποδεικνύουσιν αἱ πυρετώδεις καὶ πάλιν προπαρασκευαί τῶν πολεμικῶν δυνάμεων τῶν λαῶν;

Μήπως καὶ ὀλόκληρος τῆς ἐποχῆς μας ἡ πολυκροτος «κρίσις» καὶ ἡ πολύμορφος ἀκαταστασία δὲν εἶναι ἔργον καὶ ἀποτέλεσμα τῆς ματαιᾶς ἐλπίδος ἐπὶ τὴν δύναμιν τοῦ χρυσοῦ; Μήπως ὅλα τὰ παράπονα, ὅσα ἀκούονται σήμερον διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν, ὡς λέγεται, ἀνηθικότητα καὶ διαφθοράν, δὲν ὀφείλονται εἰς τὴν πλήρη καὶ τελειωτικὴν προσήλωσιν εἰς τοῦ κόσμου τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὰς ἡδονάς; «Ἀναπαύου φάγε, πίε εὐφραίνου» εἶναι τὸ σύνθημα πάντων τῶν ἀνθρώ-

πων πασῶν τῶν τάξεων τῆς ἐποχῆς μας! Αἱ τέσσαρες αὐταὶ λέξεις ἀποτελοῦσι καὶ αὐτῶν, φεῦ! τῶν ἀρχόντων τῶν λαῶν τὰ προγράμματα καὶ εἰς αὐτὰς συγκεφαλαιοῦται ὀλόκληρος ἡ... φιλοσοφία τῆς νεωτέρας γενεᾶς! Τὸ ἄκοπον κέρδος εἶναι, δυστυχῶς, τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ αἰῶνος μας...

Τὸ ρεῦμα τοῦτο παρασύρει πολλὰς καὶ τοὺς χριστιανούς, εἰσχωρεῖ ἐνίοτε καὶ εἰς αὐτὸν τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, δὲν ἀναχαιτίζεται τότε οὐδ' ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Ἁγιωτάτου Θυσιαστηρίου!...

Μὴ περιμένετε θεραπείαν ἄλλην διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ κόσμου... Εἶναι ἀπατηλὴ καὶ ματαία πᾶσα προσπάθεια μὴ βασιζομένη ἐπὶ τῆς μόνης ἀληθοῦς πραγματικότητος ἣν ἀπεκάλυψεν ἡμῖν ὁ Ἰησοῦς Χριστός. «Ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν» ζῆ χωρὶς ἰδανικὰ καὶ ἀποθνήσκει χωρὶς ἐλπίδα παραλαμβάνων μεθ' ἑαυτοῦ ὡς μόνον ἐφόδιον τὴν ἀπογοήτευσιν, τὴν ὁποίαν σκορπίζει δι' ὅλης τῆς ζωῆς του δεξιὰ καὶ ἀριστερά...

48.

Τὸ κοσμικὸν φρόνημα

(Κυρ. ΙΓ'. Λουκά—27 Νβρίου)

«Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο...»
(Λουκ. ιη'. 22)

Ὁ πλούσιος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου (Λουκ. ιη'. 18—27) εἶχεν ὅλην τὴν διάθεσιν πρὸς τὴν σωτηρίαν καὶ ἠθέλεν εἰλικρινῶς νὰ μάθη ἀπὸ τὸν Κύριον, πῶς θὰ δυναθῆ νι τὴν ἐξασφάλισιν. Ἐτήρει τὰς ἐντολάς τοῦ Νόμου, ἀλλ' ὁ Κύριος διέγνωσεν ὅτι εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του ὑπῆρχε μόλυσμά τι, τοῦ ὁποίου ἀπήτησε τὴν ὀρθὴν θεραπείαν. Ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν πλούσιον νέον ν' ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὰ ὑλικά ἀγαθά... Τοῦτο καὶ μόνον ἤρκεσε διὰ νὰ τὸν κάμη νὰ φύγη περίλυπος, χωρὶς νὰ συζητήσῃ περαιτέρω. Πόσον κακὸν εἶνε τὸ *κοσμικὸν φρόνημα!*

Α'.—«Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ» Ματθ. στ'. 24), εἶπεν ὁ Κύριος, διότι «οὐδεὶς δύναται δυοῖς κυρίοις δουλεύειν» (αὐτόθ.). Καὶ «οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετὸς ἐστὶν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Λουκ. θ'. 62). Τὸ κοσμικὸν φρόνημα ἄρα, εἶναι ἀδύνατον νὰ συνυπάρξῃ μετὰ τῆς κατὰ Χριστὸν ἀρετῆς. Καὶ τοῦτο διότι ἡ διάθεσις, τὴν ὁποίαν τοῦτο δημιουργεῖ εἶναι ἀντικρὺς ἀντίθετος πρὸς τὴν θέσιν, ἣν ὀφείλει ἐν τῷ κόσμῳ νὰ κατέχη ὁ Χριστιανὸς (Ἰω. ιε'. 18—19), καὶ πρὸς τὴν στοιχειώδη ἀρετὴν τῆς αὐταπαρνήσεως, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν προϋπόθεσιν τῆς παρὰ τῷ Χριστῷ μαθητείας (Μάρκ. η', 34).

Αἱ «ἄκανθαί» τῆς ὠραίας παραβολῆς τοῦ «σπειροντος» (Λουκ. η' 7, 14) φύονται ἀπὸ τὴν ῥίζαν τοῦ κοσμικοῦ φρονήματος, τὸ ὁποῖον μένει εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς, ὅταν δὲν ἐπέλθῃ πλήρης ἢ ἀπὸνέκρωσις τοῦ «παλαιοῦ ἀνθρώπου» (Ἐφεσ. δ' 22, Κολ. γ'. 9) καὶ δὲν εἶναι ὀριστικὴ καὶ ἀποκλειστικὴ ἢ περὶ τῆς οικειώσεως τοῦ Χριστοῦ ἀπόφασις καὶ ἡ σχετικὴ προσπάθεια καὶ προσοχή...

Ἡ καταδίκη τοῦ Ἀνανίου καὶ τῆς Σαπφείρας

(Πράξ. ε'. 1—11) δὲν εἶναι ἄλλο τι ἀπὸ τὴν καταδίκην τοῦ κοσμικοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον ζητεῖ νὰ συνυπάρχει μετὰ τοῦ χριστιανικοῦ καὶ νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἀρετὴν εἰς κακίαν... Ἐὰν δ' ὑπάρχη τι, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ὁ Κύριος ὅλως ἰδιαιτέρως ἐφίστα τὴν προσοχὴν τῶν πιστῶν του μετὰ πάσης ἐπιμονῆς, τοῦτο εἶναι ἡ ἀδιαφορία πρὸς τὴν ἐπίδειξιν τῆς ἀρετῆς των, ἀκριβῶς διότι ἡ περὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ κόσμου μέριμνα προδίδει πολὺ φρόνημα κοσμικόν, ἐλαχίστην ἀφοσίωσιν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀληθοῦς σωτηρίας (Ματθ. ζ'. 1—6). Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ καταδίκη τῶν Φαρισαίων ὑπῆρξε τόσον ἀμείλικτος (Αὐτόθι κγ'. 4-39).

Β'.— Παρὰ ταῦτα ὅμως ὑπάρχουσι χριστιανοὶ οἵτινες νομίζουσιν ὅτι δύνανται νὰ ἔχωσι τὰς «μικρὰς ἀδυναμίας» των, χωρὶς κίνδυνον τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας... Πιστεύουσι τινες ὅτι χωρεῖ συμβιβασμός τις εἰς τὴν περίστασιν καὶ ἄλλοι μάλιστα φθάνουσι μέχρι τοῦ σημείου νὰ συνιστῶσι τοὺς τοιοῦτους συμβιβασμούς!

Τὰ ἐπιχειρήματά των εἶναι εὐκόλιστα. Ἐπικαλοῦνται συνήθως τὴν ἀνάγκην τοῦ βίου καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνίας... Διότι λησμονοῦσαν ὅτι αὐτοὶ ὀφείλουσι ν' ἀποτελέσωσι κοινωνίαν ἄλλην, ζῶσαν οὐχὶ κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου ἀλλὰ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Κοσμικὸν φρόνημα συναντᾷ τις σήμερον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐνασκήσει ὑψίστων πνευματικῶν καθηκόντων!.. Καὶ τότε βλέπει διατὶ ὑπάρχουσι χριστιανοί, οἱ ὅποιοι ἔπαυσαν νὰ εἶναι «τὸ ἅλας τῆς γῆς» καὶ «τὸ φῶς τοῦ κόσμου» (Ματθ. Ε'. 13, 14)... Τότε ἐννοεῖ διατὶ ἐν πλήρει εἰκοστῷ μετὰ Χριστὸν αἰῶνι ἡ παντοειδῆς εἰδωλολατρεία ἐγείρει ἀκόμη ἀλαζόνα κεφαλήν!

Καὶ ὅμως δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ παίζωμεν ἐν οὐ παικτοῖς, διότι ὁ Θεὸς «οὐ μνηστρίζεται» οὐδὲ δέχεται νὰ καταστῇ ὑποκείμενον τῆς ἰδικῆς μας ἐμπορίας. Τὸ πνεῦμα τῆς συναλλαγῆς δὲν δύναται νὰ ἰσχύσῃ ἐκεῖ ὅπου τὸ Αἷμα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐχύθη διὰ τὴν ἐπισφραγίσθη τὴν ἀνεκτίμητον ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης σωτηρίας...

«Οὐδεμία κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος» (Β' Κορ. στ'. 14). Οὐδεὶς συμβιβασμὸς χωρεῖ μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας... «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ» (Ματθ. στ'. 33) ἐν τῇ πεποιθῆσει ὅτι Πατὴρ ὁ Οὐράνιος «οἶδεν ὧν χρεῖαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτὸν» (αὐτόθ. 8). Δὲν ἐξασφαλίζεται ἡ ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ διὰ τῶν ἐνώπιον τῆς ἁμαρτίας ὑποχωρήσεων, διότι «οὐ συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλάς, οὐδὲ ἀπὸ τριβόλων σῦκα» (Αὐτόθ. ζ' 16). Μία ὁιαδήποτε ὑποχώρησις σημαίνει ἀπιστίαν πρὸς τὸν Λυτρωτήν...

Διερχόμεθα κατ' ἐξοχὴν δύσκολον καιρὸν. Ἄλλ' ἀκριβῶς εἰς τοιοῦτους καιροὺς καλοῦνται οἱ πιστοὶ νὰ δείξωσι τὴν δύναμιν τῆς χάριτος, ἣν ἐγκλείουσιν ἐν ἑαυτοῖς. Μήπως μετὰ τῶν ἀκούοντων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες εὐχαρίστως ἀκούουσι καὶ τὰς εἰσηγήσεις τῆς ἁμαρτίας;... Μήπως ἀφίνομεν ἀθηραπέυτους μικρὰς πληγὰς εἰς τὴν ψυ-

χὴν μας, διὰ τῶν ὁποίων τὸ δηλητήριον τοῦ κόσμου εἰσχωρεῖ εἰς αὐτήν; Ἄς προσέξωμεν ἰδιαιτέρως τὰς λεγομένας «μικρὰς ἀδυναμίας».

E. Γ. Μ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ 13ῃ τρ. μηνὸς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κηθόλεως τοῦ Χρυσοστόμου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἤγε τὰ ὄνομαστῆρια αὐτοῦ. Τὴν πρωτὴν ἐτέλεσε τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως Χρυσοστόμου, Καλαβρῶτων καὶ Αἰγιαλείας Θεοκλήτου καὶ δωδεκάδος Πρεσβυτέρων καὶ Διακόνων, παρίσαντο δ' ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Τραπεζοῦντος Χρυσάνθος καὶ Λαοδικείας Δωρόθεος καὶ ἕτεροι παρεπιδημοῦντες ἐν Ἀθήναις Ἀρχιερεῖς. Μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ τὰ συγχαρητήρια τῆς Ἱερᾶς Συνόδου προσφωνήσαντος τοῦ πρώτου τῇ τάξει Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πλωμαρίου Κωνσταντίνου ἐκ μέρους αὐτῆς καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Βεροῖας ἐκ μέρους τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Διοικήσεως Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας, καὶ ἀντιφωνήσαντος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου. Ὡσαύτως ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τοῦ ἱ. Κλήρου προσφωνήσαντος τοῦ Ἀρχιμ. Κυρίλλου Ψύλλα, τοῦ Κοσμητοροῦ καὶ τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν φοιτητῶν, τοῦ Διευθυντοῦ, τῶν Καθηγητῶν καὶ μαθητῶν τῆς Ριζαρείου Ἐκ. Σχολῆς, τοῦ παρ' αὐτῇ Φροντιστηρίου, τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου Ἰωάννης Δαμασκηνός, ἀναμέλψαντος τὴν φήμην τοῦ Μακαριστάτου. Ἐπὶ δύο περίπου ὥρας ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἦτο ἀσφυκτικῶς πληρωμένη ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, ὅστις προσῆλθεν ἵνα κατασπασθῇ τὴν δεξιάν του ἐορτάζοντος Ἀρχιεπισκόπου. Αἱ ἐπισκέψεις συνεχίσθησαν μέχρι βαθείας νυκτός, παρὰ τὸ βροχερὸν τοῦ καιροῦ. Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐχαίρεισε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον διὰ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ, τοῦ κ. Κιβωτοῦ, προσῆλθον δὲ ἀντοπροσώπως ὁ κ. Πρωθυπουργός Π. Τσαλδάρης μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐρησκευμάτων κ. Χατζίσκου, ἱκανοὶ τῶν νῦν καὶ πρόην Ὑπουργῶν, Βουλευτῶν καὶ Γερουσιαστῶν καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι, ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου κ. Λογοθετόπουλος, Καθηγηταὶ καὶ ἀνώτεροι λειτουργοὶ τοῦ Κράτους, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, πλείστοι θερησκευτικαὶ καὶ ἄλλαι ὁργανώσεις, καὶ αἱ χριστιανικαὶ Ἐνώσεις Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, αἱ ἀντιπροσωπεῖται τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, τοῦ Μαραλείου διδασκαλείου, τῶν νυκτερινῶν Σχολῶν Πειραιῶς, ἱκανοὶ δὲ προσῆλθον καὶ τὴν ἐπαύριον. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καὶ οἱ πρόεδροι τῶν λοιπῶν Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ πλείστοι ἕτεροι ἀπέστειλαν συγχαρητήρια τηλεγραφήματα. Ἐλήφθησαν δὲ τοιαῦτα τηλεγραφήματα περὶ τὰ διακόσια ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Χθὲς δὲ Δευτέραν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος παρεκάθησεν εἰς τὸ πρὸς τιμὴν αὐτῆς παρατεθὲν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ γέφυρα, οὐτινος συμμετέσχον καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Τραπεζοῦντος καὶ Λαοδικείας, ὁ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

— Χθὲς Τρίτην ἐτελέσθη ἐν μὲν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὸ μικρὸν, ἐν δὲ τῷ Ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου τὸ μέγα μῆνυμα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Γεωργίου.

— Χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριστάτου Αρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου καὶ ἐν μέσῳ πυκνῆς συρροῆς πιστῶν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς ὑπουργοὺς τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Μεταξῶν, τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ράλλην καὶ ἄλλους ἐπισήμους, ἐτελέσθη τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν τὴν 3ῃν μ. μ. εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου Ὁμονοίας—

ικετήριος έσπερινός έξ αφορμής τών σεισμών τής Χαλκιδικής πρωτοβουλία του έκκλησιαστικού συλλόγου ό «Δαμασκηνός». Ο πολυμελής χορός του συλλόγου έψαλεν άρμονικώτατα τά έσπέρια μέλη τής άρχαίας και κατασκευαστικής ακολουθίας τής συντεθείσης εν Βυζαντίω κατόπιν του σεισμού του 741 μετά Χριστόν επί αυτοκράτορος Λέοντος Γ' του Ίσαύρου.

—Συνοδική Έπιτροπή αποτελουμένη εκ των σεβ.μητροπολιτών Φιλίππων και Νεαπόλεως Χρυσσοτόμου, Βεροίας και Ναούσης Πολυκάρπου και Σύρου Φιλαρέτου, έπεσκέφθη την παρελθούσαν, εβδομάδα των άρχηγόν του Λαϊκού κόμματος και νυν πρωθυπουργόν κ. Π. Τσαλδάρη και συνωμίλησεν επί διαφόρων ζητημάτων. Η αυτή Έπιτροπή θά έπισκεφθή και άλλους πολιτευομένους.

—Αποφάσει τής Έ. Συνόδου παρεπέμφθησαν τή συνοδική έπιτροπή αποτελουμένη εκ των σεβ. μητροπολιτών Πλωμαρίου, Φιλίππων κλπ. και Βεροίας κλπ. ή νεκρώσιμος ακολουθία και ή τού άγιασμού προς μελέτην.

—Επί τή παρατηρήσει ότι εις τους αυτοκτονούντας δεν έπρεπε να έπιτρέπωνται εκκλησιαστικά τιμαί και ή εν τώ κοινώ νεκροταφείω ταφή, ή Έερά Σύνοδος παρεπέμψε τό ζήτημα τή Έ. Συνόδω τής Έεραρχίας.

—Απεστάλη τώ σεβ. Θεσσαλονίκης έγγραφον όπως έξετάσῃ τ' άντιθροσκυτικά διδάγματα του καθηγητού του Πανεπιστημίου Α. Έλευθεροπούλου

—Διωρίσθη υπό του σεβ. Άρτης ό μοναχός Διονύσιος Τσιμούρης σύμβουλος τής Ι. μονής Ροβελίτισης άντι του παραιτηθέντος Νικηφόρου Ράμμου.

—Ο σεβ. Άρδαμερίου δι' έγγράφου αυτού προς τή Έ. Σύνοδον γνωρίζει αυτή ότι δι' έράνων συνελέγησαν εν τή έπαρχία αυτού 2.351,90 δραχ. ύπερ των σεισμοπαθών Χαλκιδικής.

—Η Έερά Σύνοδος, πρωτάσει του σεβ. Φιλίππων και Νεαπόλεως, εξέφρασε την ευαρέσκειαν τής Έκκλησίας τώ Δημόρχω Καβάλλας διά την εκ δύο εκατομ. δραχ. προσφοράν ύπερ των πενομένων και άνέργων.

—Έχορηγήθη τώ σεβ. μητροπολίτη Κυθήρων τριμήνος άδεια άπουσίας εκ τής έπαρχίας αυτού διά λόγους υγείας.

—Όσαύτως τώ σεβ. μητροπολίτη Μεσσηνίας οκταήμερος άδεια άπουσίας δι' Αθήνας και τώ σεβ. Μαντινείας πενθήμερος άδεια δι' Αθήνας.

—Τηλεγραφικώς παρεκλήθη ό σεβ. μητροπολίτης Παραμυθίας Φιλιατών και Γηρομερίου ίνα έπισπεύσῃ την άφισιν αυτού.

—Διεβιβάσθη έγγραφον προς τό Υπουργείον Παιδείας και Θρησκευμάτων όπως ένεργήσῃ ανακρίσεις κατά τό δημοδιδασκάλου Βασ. Ανγερινού τής Ι. μητροπόλεως Τρίκκης και Σταγών, ως χιλιαστού.

—Έχορηγήθη τώ σεβ. Θήρας είκοσαήμερος άδεια άπουσίας δι' Αθήνας.

—Ο εκ των μελών τής Έεράς Συνόδου σεβ. μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος κ. Ίεζεκιήλ ευρισκόμενος εν Ζακύνθω δι' άποστολήν του Ο.Δ.Ε.Π. τή έσπέρα τής παρελθούσης Κυριακής παρευρέθη εν τώ ιερῷ ναῷ των άγιών Πάντων κατά τό κήρυγμα του λίκαν ευδοκίμου ιεροκήρυκος Ζακύνθου κ. Ν. Άβούρη εν μέσω πολλού εκκλησιασματος. Ο σεβ Θεσσαλιώτιδος άπαντών εις προσφώνησιν του ιεροκήρυκος, ώμίλησε διά μακρών, μακαρίζων τον λαόν τής Ζακύνθου ποιμαινόμενον επί 38 δόλοκληρα έτη υπό του γεραού Έεράρχου κ. Διονυσίου, γνωστού επί συνέσει και άρετῇ. Μετά τό πέρας του κηρύγματος άπαν τό παρευρισκόμενον πλήθος των χριστιανών ησάσθησαν την χείρα του σεβ. Θεσσαλιώτιδος εκδηλούντες βαθύν σεβασμόν.

—Τό Υπουργείον Παιδείας και Θρησκευμάτων εις άπάντησιν σχετικού ερωτήματος ε γνώρισε δι' έγγράφου ύπ' αριθμ. πρωτ. 52318 και άπό 22 Οκτωβρίου 1932 προς την Έεράν Σύνοδον τής Έκκλησίας τής Έλλάδος, τά έξής: Τό άρθρον 12 του νόμου 5383, επί τής έφαρμογής του οποιου εγεννηθή εις την Έ. Σύνοδον ή άπορία, ή εν τώ ως άνωτέρω έγγράφω διατυπωμένη, καθορίζει όπως «έν μετὰ την ενάπιον αυτού διαδικασίαν τό Έπισκοπικόν Δικαστήριον ήθελε κρίνει, ότι εις τον κατηγορού-

μενον Ιερωμένον είναι έπιβλητέα ποιναί άνώτεροι των εν τούτς άρθροις 10-11 όριζομένων, κηρύσσει εαυτό άναρμόδιον και παραπέμπει την ύπόθεσιν εις τό Πρωτοβάθμιον Συνοδικόν Δικαστήριον». Η διάταξις του άνωτέρω άρθρου είναι τόσον σαφής, ώστε να μη δύναται να γεννηθή άπορία περι του άν τα έπισκοπικά δικαστήρια θά έπιλαμβάνωνται κατ' άρχήν τής έξετάσεως τής ύποθέσεως και θά προβαίνωσιν εις διεξαγωγήν τής διαδικασίας, έξετάζοντα και την ούσian τής ύποθέσεως, όταν πρόκειται περι κηρύξεως άρμοδιότητος αυτών, ή μόνον επί τή άναγγελλομένη και μόνη κατηγορία θά έξετάζωσι τό άρμόδιον ή άναρμόδιον του έπισκοπικού Δικαστηρίου επί τή βάσει τής έπιβαλλομένης ποινης». Διά να κρίνη τό Έπισκοπικόν Δικαστήριον περι τής έπιβλητέας ποινης, ώστε να προκύψῃ ζήτημα άναρμοδιότητος αυτού, πρέπει κατ' ανάγκην να έξετάσῃ την ούσian τής ύποθέσεως, προβαίνον εις την διεξαγωγήν τής διαδικασίας. τουτο άλλως σαφώς εν άρχῇ του ως άνω άρθρου 12 άναφέρεται (έν μετὰ την ενάπιον αυτού διαδικασίαν κλπ.)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝ ΠΟΛΕΩΣ

Τῇ πρωτοβουλία και ύπό την προεδρείαν του σεβ. μητροπολίτου Αυστραλίας κ. Τιμοθέου συνελθόντα τά διοικητικά συμβούλια των ναών Άγίας Σοφίας και Άγίας Τριάδος τής επί πολλά έτη δεδωχασμένης εν Sydney ορθοδόξου ελληνικής παροικίας και ύπέικοντα εις τάς θερμάς πατρικιάς συστάσεις του ιεράρχου αυτών διεδήλωσαν όμοφώνως την συγκατάθεσιν των να έπέλθη όριστική είρήνευσις και ενιαία όμαδική όργανώσις τής παροικίας. Έπιτευχθείσης τής συμπνοίας ταύτης εκηρύχθη κατ' άρχήν ή ένωσις τής ελληνικής παροικίας Σύδνεϋ και άπάσης τής Νέας Νοτίου Ουαλλίας, εξέλεγη δε δεκαμελής έπιτροπή, ήτις υπό την προεδρείαν τής Α. Σ. θά μελετήσῃ, θά εξεύρη, και θά διατυπώσῃ και τυπικώς και νομικώς τους όρους τής ένώσεως και διοικήσεως τής ηνωμένης Κοινοτήτος. Η ειρηνοποιός αυτή δραστηριότης του νέου μητροπολίτου ενέπλησεν αγαλλιάσεως δόλοκληρον τον ελληνισμόν των εν Αυστραλία ευσεβών Κοινοτήτων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Προς τον εν Καίρω πατριαρχικόν έπίτροπον σεβ. μητροπ. Νουβίας διεβιβάσθησαν υπό τής Α. Μ. του Πατριάρχου των Κοπτών κ. Ιωάννου ύπερ των σεισμοπαθών λίραι 50 προσερχόμεναι εκ έράνου εκ κοπτικών μονών. Η Α. Θ. Π. ό Πατριάρχης κ. Μελέτιος ηύχαρίστησε δι' έπιστολής τον Κόπτην Πατριάρχην διά την έσφοράν.

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Άγγέλλεται εκ άγιου Όρους, ότι, άποσυρθέντος του σχολάρχου τής Αθωνιάδος κ. Ιωακείμ Ιβηρίτου, ηγουμένου και τής εν Θεσσαλονίκη μονής Βλατταίων, άνέλαβε την σχολαρχίαν τό δεύτερον ό άρχιμ. Αθανάσιος Παντοκρατορηνός, διδάκτωρ τής θεολογίας.

ΡΩΜΑ-Ι-ΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Κατά τά πορίσματα στατιστικής ένεργηθείσης επ' εσχάτων εν τῇ πόλει του Βατικανού, ό πληθυσμός αυτης άνέρχεται εις 994 άτομα, εκ των οποιών οι 110 εινε έλβετοί, αποτελούντες την σωματοφυλακήν του Πάπα. Οι λοιποι εινε ιταλοί, γάλλοι, γερμανοί, πολωνοί και άμερικανοί

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΑΝΔΙΑΣ

Πολλοι Ιερείς τής εν Φιλανδία ορθοδόξου Έκκλησίας εθεώρησαν σκόπιμον να μεταβάσωσι τά ρωσικά όνοματεπωνύμια αυτών εις φιλανδικά.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Περι μεσούντα τον παρελθόντα Σεπτέμβριον τῇ πρωτοβουλία του Ιρλανδικου κλάδου του σωματείου «Ένωσις των Έκκλησιών Άγγλικανικής και Άνατολικών» εν Δουβλίνω ό εν Λονδίνω ρώσος πρωθιερεύς αιδ. Ν. Behr ετέλεσε την θεϊαν Ιερουργίαν εν τῷ ναῷ τής μονής τής άδελφότητος του άγ. Ιωάννου του Ευάγγελιστου ιδρυθέντι υπό του προστάτου τής Ιρλανδίας άγιου Πατρικίου και ευμενώς παραχωρηθέντι υπό των άρχών τής μονής. Η

λειτουργία, τελεσθεῖσα χάριν τῶν ἐν Δουβλίῳ ὀρθοδόξων ρώσων ὑπεροχῶν καὶ τῶν μελῶν τοῦ προμνημονευθέντος σωματείου ἐνεποίησε βαθεῖαν εἰς τοὺς ἐκ τοῦ ἀγγλικανικοῦ ἐκκλησιασματος ἐντύπωσιν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

[Ἡ «Ἐκκλησία» ἐν τῇ τμήματι τούτῳ ἀναφέρει πᾶσαν νέαν ἔκδοσιν, ἧς ἀντίτυπον ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν].

Μιχαὴλ Ι. Γαλανοῦ, Πολιτικά διδάγματα ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους. Ὡς εἶδος πολιτικοῦ εὐαγγελίου διὰ τοὺς λαοὺς καὶ τὰ κράτη. Ἀλεξάνδρεια, Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον, 1931.—Ἐκ τῆς λιπαρᾶς μελέτης τῶν διδακτικωτάτων προϊόντων τῆς προγονικῆς σοφίας ὁ ἀκάματος εἰς τὴν διὰ γλώσσης καὶ γραφῆς διδασκαλίαν συγγραφεὺς ἐπιθυμῶν νὰ περιβάλῃ τὰ πολιτικά διδάγματα τῶν κλασικῶν συγγραφέων μὲ συγχρονισμένην διατύπωσιν, ἄλλα μὲν διεπλάτνευε καὶ ἄλλα συνῴρισε, συστηματικῶς δὲ διαμορφώσας ἐξέδωκεν ἐν τῇ παρόντι τεύχει εἰς διδασκαλίαν τῶν συγχρόνων πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ πρὸς μόρφωσιν ὑψηλῆς πολιτικῆς συνειδήσεως παρὰ τῇ λαῶ. Τὰ θέματα τῶν διδαγμάτων εἶνε συντεταγμένα κατὰ κεφάλαια, ἀναγινώσκονται δὲ μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος οὐ μόνον ὡς πολιτικῆ σοφία, ἀλλὰ καὶ ὡς καλολογικὰ προΐοντα.

Ι. Συκουτρή, Ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Πλατωνικὸς εὐαγγελισμὸς. Ἀθήναι 1932. Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Νέας Ἑστίας».—Ὁμιλία ρηθῆσα πρὸς τὰς ἀποφοιτούσας μαθητριάς τοῦ Ἀμερικανικοῦ Κολλεγίου θηλέων τοῦ ἐν τῷ συνοικισμῷ «Ἑλληνικὸ» κατὰ τὴν ἀπονομὴν τῶν πτυχίων τῇ 21 Ἰουνίου 1932.

Ἀμίλκα Σ. Ἀλιβιζάτου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Περί μικτῶν γάμων (ἐκ τοῦ «Ἐκκλησ. Φόρου»).—Ἀλεξάνδρεια, Μαρτ. Τυπογραφεῖον, 1932.—Ὁ σ. ἐξετάζει συντόμως μὲν ἀλλ' ἐπαρκῶς τὸ ζήτημα ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς δογματικῆς ἐπόψεως, ἀπὸ τῆς ἐποψέως τῶν παλαιότερων πολιτικῶν νόμων, ἀπὸ τῆς τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ δικαίου καὶ ἀπὸ τῆς κοινωνικῆς του πλευρᾶς.

Ἀρχιμανδρίτου Εὐαγγέλου Ἀντωνιάδου, Ἡ κατάστασις τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἀθήναι 1932 Τύποις «Ἐρμού».—Ὁ σ., καὶ δι' ἄλλων μελετῶν ἀσχοληθεὶς περὶ τὴν ἐν Ἀθήναις διατριβὴν τοῦ ἀποστόλου Παύλου, διὰ τοῦ παρόντος ἔργου περᾶται νὰ παράσῃ ὅσον ἔνεστι πλήρη καὶ σαφῆ εἰκόνα τῆς καταστάσεως τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπεσκέφθη αὐτὴν ὁ ἀπόστολος. Οὕτω μετὰ εἰσαγωγὴν, ἐν ἣ δίδεται σύντομος γενικὸς χαρακτηρισμὸς τῶν Ἀθηνῶν τοῦ παρελθόντος, ἀκολουθοῦσιν ἐξ κεφάλαια, ἕνθα ἐξετάζονται τὸ μὲν ὅπως τινὲς τοῦ κοινωνικοῦ, τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ δημοσίου βίου τῶν ἀθηναίων, τὸ δὲ μερικώτερον, ἢ κατάστασις τῶν ἐν Ἀθήναις σχολῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἀρχαίας θρησκείας καὶ ἐν συναφεῖα πρὸς αὐτὴν τὸ περιλάλητον ζήτημα τοῦ «Ἀγνώστου Θεοῦ» ἐξ ἀφορμῆς τῆς γνωστῆς περὶ τούτου θεωρίας τοῦ Στεφάνου Καραθεοδωρῆ, ἢ διαφθορὰ τῆς ἀρχαίας καλαισθησίας καὶ ἢ διατήρησις τῆς ἀπαραιτήτου ἠθικῆς γοητείας καὶ ἐλευστικῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηνῶν· τὸ κατακλειστικὸν κεφάλαιον περιλαμβάνει τὰ πορίσματα ὡς πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις δρᾶσιν τοῦ ἀπ. Παύλου καὶ τὴν ἐν αὐταῖς καθόλου πρῶτον τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν. Αὕτη, ὡς γνωστὸν, ὑπερῆεν ἀσημαντος, διότι τὸ πνευματικὸν ἕδος τοῦ «δαμονίου πτολιέθρου» ἦτο ἔτι ἀπρόσφορον πρὸς ἐκτίμησιν τῆς εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν ἀθηναίων τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου τῶν ἔθνων εἰσφερομένης «Καινῆς διδαχῆς». Τὰ λείψανα τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἦσαν ἔτι ἐν Ἀθήναις ἀρχοῦντως ζωντανά, ἢ ἀρχαία φιλοσοφικὴ παράδοσις διετηρεῖτο ἀκαμμία, ἐπόμενον δ' ἦτο νὰ φανῶσιν οἱ ἀθηναῖοι οὐχὶ εὐήκοοι πρὸς καινοκτιστὸν τινα σοφίαν ἐπαγγελιομένην πνευματικά, σθῆρα, ἄφθαρτα καὶ αἰώνια ἀγαθά. Ἐφ' ὅσον ἀποτόμως διεστέλλετο ἢ «σοφία Θεοῦ ἢ ἐν μυστηρίῳ ἀποκεκρυμμένη» πρὸς τὴν ἑλληνικὴν σοφίαν, ἦν ὁ ἀπόστολος ἐχαρακτήριζεν ὡς «κενὴν ἀπάτην». ὡς «σοφίαν τοῦ κόσμου» ἢ «τοῦ αἰῶνος τούτου» ἢ «τῶν

ἀρχόντων τοῦ κόσμου τούτου τῶν καταγοιμένων», ὡς σοφίαν ἐγκειμένην εἰς «ὑπερβολὴν λόγου» καὶ «ἐν περὶ τοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις», φυσικὸν ἦτο ἢ «μωρία» τοῦ παυλείου εὐαγγελίου νὰ σημειώσῃ μικρὰν μόνον ἐπιτυχίαν καὶ βραδείαν πρῶτον. Τὸ ἔργον εἶνε συντεταγμένον μετ' ἀγαστῆς ἐπιμελείας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πηγῶν, διαφωτίζον δ' ἐπαρκῶς μίαν ἐκ τῶν ἐνδιαφεροῦσιν σελίδων τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν ἀναγινώσκειται μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ι. Μητρόπολις Κορινθίας.

Ἡ ἱερὰ μητρόπολις Κορινθίας προσκαλεῖ τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ἐκ τοῦ νόμου προσόντα ὡς μὲχρι τῆς 22 τ. μ. Νοεμβρίου ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ γραφεῖα αὐτῆς τὰ ἀπαιτούμενα ἔγγραφα, προκειμένου νὰ γείνη ἀνακήρυξις ὑποψηφίων διὰ τὴν θέσιν ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ χωρίου Μερτικεῖκα τῆς Κοινότητος Ξυλοκάστρου τοῦ τέως δήμου Ἰρικκάλων. Κατ' ἐντολὴν τῆς μητροπόλεως Κορινθίας. Ὁ πρόεδρος τῆς ἐνοριακῆς ἐπιτροπείας Μερτακίτες Ἰωάν. Θεοφιλόπουλος.

— Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 30, 31 καὶ 32 τοῦ 5148 νόμου, τοῦ τροποποιούντος τὸ ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου 1928 νομοθετικὸν διάταγμα περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν θέσιν τοῦ ἐφημερίου τῆς Καστρακίᾳ—Νεμέας ἐνορίας τοῦ ἱεροῦ ναοῦ «ἢ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου», ὅπως ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἐν τῷ ἀρθρῷ 32 τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου ν' ἀνακηρύξωμεν αὐτοὺς ὑποψηφίους τῆς ὡς ἄνω ἐνορίας. Ἐντολὴ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου ὁ πρωτοσύγγελλος Ἀρχιμαν. Γερμανὸς Γκούμας.

Ι. Μητρόπολις Πολυανῆς.

Προκειμένου νὰ πληρωθῶσι διὰ τακτικῶν ἐφημερίων αἱ κεναὶ θέσεις τῶν κατωτέρω Ἐνοριῶν Ἡ Ἱ. Μητρόπολις Πολυανῆς καλεῖ διὰ τῆς τρίτης ταύτης προκηρύξεως τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν μίαν τῶν κατωτέρω χηρευουσῶν ἐφημερικῶν θέσεων καὶ ἔχοντας τὰ διὰ τοῦ Νόμου 5148 ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς τριῶν μηνῶν ὑποβάλλωσιν εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Μητροπόλεως τὰς αἰτήσεις αὐτῶν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων ἐγγράφων, πρὸς ἀνακήρυξιν των ὡς ὑποψηφίων τῶν κατωτέρω Κοινοτήτων. 1) Χαῖταρλῆ 2) Μικροβούσις 3) Μεταξοχώρι 4) Μυλοχώρι 5) Τριπόταμος 6) Μεταλλικό(7) Ἀνθόφυτον 8) Ἡράκλεια 9) Παρόχθιον 10) Ἡλιόλουστον 11) Πενκοδάσος 12) Μονολίθι 13) Κορυφή 14) Μελισσουργεῖο καὶ 15) Κρητικὰ. Ἐν Κιλκίς τῇ 21 Νοεμβρίου 1932 † Ὁ Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου Κύριλλος.

Τὰ πρὸς τὴν «Ἐκκλησίαν» ἐμβάσματα δεόν νὰ διευθύνονται: Περιοδικὸν «Ἐκκλησία». Γραφεῖα Ἱ. Συνόδου. Πᾶσα δὲ ἐπιστολὴ ἀφορῶσα εἰς τὴν σύνταξιν δεόν νὰ διευθύνεται: Γραφεῖα «Ἐκκλησίας», Ἀρχιεπισκοπὴν.